

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

BASERRIZ BASERRI

✿ Dirua, burubidea eta elkar-
tasuna behar dira

✿ Baserrian bi eta bi ez da lau

«Santomasetako feria txoixua eta ogia», dio esaera zaharrak. Nekazaria kalera eta kaletarra baserritarrarengana hurbiltzen den eguna dugu. Badirudi kaletarrak egun hortan bere iturburuak dituela gogoan, bere jaiotetxea. Baserrikoak, berriz, kalea duela amets eta etorkizun. Dena den hortxe biltzen dira biak leku berean. Baina biak ere nahiko arrotz direla elkarrentzat. Bi mundu, bi pentsaera, bi biziera elkartzen dira feria berean. Bata erosle, bestea saltzaile. Biak elkarri zirrikaka, biak elkarren etsai balira bezala.

Ez du baserriak leku egokirik aurkitzen gaurko gizartean. Beharrezko zaio gaurko gizarteari ere nekazaritza baina neurri jakin batean zaio beharrezko. Nekazaria, gaurko gizarteak zapaltzen duen gizena da. Mendi artean, baso artean, belar artean eper kabi dirudian baserriko umeak ostikoka dabilzki gaurko gizarteak.

Baserriaren berri, baserriko arazoaren berri, baseritarren buruhausteen berri ematearren ekin diogu baserriz baserri iritzi biltzen ibiltzeari. Bakarkako baserrietan eta elkartuetan ibili gera galdezka, gazteei eta zaharrei, neskei et mutilei. Irakur ditzagun berauen esanak.

—Aizu, Joxe Ramun, zu ez zera, kooperatiba antzera elkartu zeran baserritarra. Bakarka ari zera, baina ikulu berria, tresna berriak, aurreapen berriak jarri dituzu. Ikusten diozu etorkizunik baserriari bide hontatik?

—Ez dakit zer esango lukeen nere semeak. Nahiko buruhauste badabilkiala uste dut. Neretzat penagarria litzake, baina nik ez diot galeraziko kalera joaten. Hogeita hamar buru dauzkagu. Halere lanak erraz menderatzen ditugu. Ne-gu aldean behintzat bakar bakarrik nahikoa naiz. Ikulua haundiago ez eginaren damua besterik ez dut. Bost urte dira egin gen-duela eta dena ordaindurik daukagu. Gure familia haundia da. Asko behar da. Eskoletarako ere behar dira hiru mila pezeta hile-ro. Moldatzen gera behintzat eta gutxi al da? «Kalean ere txakurrak ankautsik».

—Zu, Iñaxio, baserriak bakarka ez zeukala etorkizunik eta koopera-tibari sartu zinan. Gaur damurik baduzu ala beharrezko iruditzen zai-zu? Zer alderdi on eta txar ikus-ten dizkiozu?

—Gu bakarka ohituak gaude, geuren buruen jaun eta jabe izaten eta zail zaigu elkartasunean lan egitea. Gainera dirutza haundia- ren, zor haundiaren azpian jar- tzen gera eta horrek diruari begira jar- tzen gaitu. Kapitalismo-moldeen barruan neke haundiak ditu hone- lako elkarre batek. Lagun arteko- i egiten du, ikasteko eta jai egiteko askatasun gehiagoren jabe. Mar- txo haundiagoa jartzeko bide da. Nik ez dakit gure erara elkartzea beharrezko den ala ez. Era eta maila askotako elkarreaz sor di- tezke. Baina zerbait-zerbait be- harrezko da. Bakarka oso indargabe gelditzen da zenbait gauza egiteko.

—Zertan, esate baterako, elkar- tu ditek?

—Esate baterako, gaur mila ma- kinatxo sartzen ari da baserritan. Baillara bakoitzean hiru edo lau makina tajuzkoak aski lirake in- gurumari haietako lan guztiak egi- teko. Tresnaria erosteko elkartu di- teke. Badago zenbait baserri utsi- k. Talde baten artean har ditek hoie- tako bat larrean, osasun oneko bi- gantxak hazteko. Edo jabe asko- ren lurak, tresnariarik sar ez di- tekeen lurak, elkartu ditezke abe- reak larratzeko.

—Beste galderatxo bat ere egin behar dizut, bada, hontaz gero. Beharrezkoa al da kontuak ondo eramatea?

—Ez dira, zoritxarrez, baserri askotan eramaten. Denak, alde- al- dera zerbait, baina kontu zeha- tzat. Agian garesti zeudenean ero- siak ditu eta merke daudenean sal- du beharrezkoak. Gainera oraindik ez dakigu zertarako jo behar du- gun edo esnetara edo aragitara. Zer arraza den onena ere ez. Ho- rrenbesteko zorrak egin ditugu eta aproba guztiak geuk egin behar ditugu. Ez Zabalegikoak, ez Laur- kingoak, ez Fraisorokoak zaizkigu hontan ispilu.

—oOo—

—Aizu, Edurne. Nekazari mun- duaz liluratutako neska dugu Edur-

ne. Buru-belarri honen zerbitzuan jarria. Ikasi behar haundia duela uste al duzu baserritarrek bere ego- erari buelta emateko?

—Bai. Zalantzarik ez. Lehen one- nean ez. Gaur bai. Gaur lanean ere ikasi beharra dauka. Aurrera- pen berriak, ongarri berriak, ma- kina ezezagunak, gabadu arraza eta janari bereziak. Kanpotik da- tozkio baserritarri teknika be- rriak. Bestalde lehen denetik egi- ten zuen. Gaur bide jakinetara jo beharra dauka. Batzuk esnetara. Besteak aragitara. Batzuk txahalak sortzeari, besteak gizentzeari heldu beharko diote. Batzuk barazkieta- ra. Besteak zerrietara, oiloetara, ar- dietara edo. Bakoitzak sail bat sar- tu beharko du. Eta hortan iaio- tu eta ikasi beharko du. Sal-eroske- tan ere ez ditek gutxi gorabehe- raka jardun. Ikasi beharko du, zer, non, nola, noiz erosi, saldu, ma- niatu eta bar. Ez omen dago bi- zitz osoan lan jakinean okitu ga- be jarduterik. Beharrezkoa izango omen zaio gizonari noiz behinka lanez aldatzea. Gertutu beharko du hortarako ere hori ala baldin bada. Gainera gizarte-antolaketan bazter- turik egon behar al dugu beti? Argitu beharko dugu hortarako ere, noski.

—Utziko al didazu beste galde- ra bat egiten?

—Bai, bai.

—Nekazari-munduaz liluratutako baserriko mutiarekin maitemindu-

rik ikusten zaitut. Zaldunik etor- tzen ez ala...?

—Ez dakit zaldunak ziren ala ez. Baina nik ere izan ditut atze- tik kaleko mutilak. Egokiak eta onak gainera. Ez nuen, ordea, mo- dakerian erori nahi. Nik nekazari- munduari eskeini diot neure bu- rua. Horren barruan hartzen dut ezkontzea ere. Halere badi- tut hortarako nere otzmenak. Gizartetik oso bakarrik eta urrundua ikus- ten dut baserria. Senargaiaren gu- raso eta senideak bizi diren etxe- ra ezkondu behar da eta hoiekin batera bizi. Gizarteko beste mail- ak baino okerrago bizi da. Zail zaizkio gizarteko taldeekin harre- manak. Kalean ez dauden mila zailtasun dauzka. Halere hartutako bideari hel nahi nioke.

—oOo—

—Argindegi baserrian nago. Sei ume daude atarian jolasean. Senar- emazteak simaurretan. Ez da be- rriketa izango ume hauek hezitzea eta eskolatzea? galdetzen diotet.

—Ez ala zankoa! Ez da giro! Nik ez dakit zer egiten duten eta nola moldatzen diren kalean, lau- orma tartean, umeak hazten ari diren gurasoak. Hemen badute le- kua. Gure ustez umeak hezitzeko kalea baino hobea da baserria. Hel- duagoak eta zailduagoak datoz ba- serriko umeak. Bania hauek esko- latzea ez da berriketa. Goizeko zaz- piretan etxetik atera eta ilunaba- rreko zortziretan sartzen dira

etxean. Bidean ordu asko behar di- tuzte eskolan bost besterik ez egi- teko. Gainera zaputx haundia har- tzen dute eskolan. Eskola ez da, zoritxarrez, etxeko giroaren jarrai- pen. Zipitxik ulertzen ez duten hiz- kuntzan ikasi behar izaten dute dena. Urteak joaten zaizkiote er- deraz jabetzerako. Baserriko umeak gainera izadiaren bidez ikasi du dena. Ikusi egin ditu gauzak. Eta ikusiz ikasi du. Eskolan ikusteke ikasi behar izaten dute. Hori al- drebeskeria haundia eta ezin ika- ragarri gertatzen zaio baserriko umeari.

—oOo—

—Erraz da kaletik baserriari bu- ruz olerkia egiten. Baserrian da zail. Aizu, Xalba, nahiago al duzu baserrian bizi nahiz eta kalean bai- no diruz gaizkiago izan?

—Diruak zer balio du ez badu gure zoriona egiten. Nik nahiago dut baserrian bizi. Aspertu egiten nau kaleko iskanbila eta zaratak. Ez dut hor aurkitzen hemengo la- saitasunik eta maitasunik.

—oOo—

Askoren iritzi borobildutako el- karriketa dugu gaurkoa. Ez ditugu nekazarien arazo guztiak alpatu. Beste mila iritzi bildu zitezkean. Halere zerbait on egin dugulakoan gaude. «Santomasetako feria, txoi- xua eta ogia». Ez dezaigutela kal- terik egin, ez baserritarrei eta ez kaletarroi.

ARRIALDE

NON ZER

- ESKUALDE BATZUK INDUSTRIA- LIZATZERIK EZDUTE NAHI
Larrea ... 3 garrenean
- HIZTEGIEN FALTA
Garate ... 3 garrenean
- BERRIZ ERE TEKNIKOAK
Ugalde ... 3 garrenean
- TEORIA (eta IV)
Ansola ... 5 garrenean
- URTAIN
Laspiur ... 6 garrenean
- APAIZAK DIRALA-TA (II)
Arostegi ... 11 garrenean

NERE BORDATXOTIK

Donosti'ko Turismo Etxean sekretario nagusi dan Rafael Agirre Franco-ren eskutitz (karta) bat jaso degu. Au dio bertan:

"Galdere asko egin zaizkigu batetik eta bestetik, Santo Tomaseta Dema Sariaketa ospatuko dan ala ez. Orixe jakin nai jendeak.

Baiezkoa eman genezake gaurtik: ospatuko da sariaketa.

Gaitzaren kontrako txertuak iritxi dira, ta betenari burua dan Markuleta jauna asi da lanean.

Bera ari da txertaketak egiten.

Parte artzen duten idijabe guztiei (ori bai), agiria eskatuko zaie pixaketarako garaian.

Txertatuko gabeko ganadurik ezta azalduko Donosti'ko probalekura.

Asko eskertuko nizuke berri au zabaltzea, idijabe danak lasaitu ditezten."

Zure naia pozik bete degu, lagun Rafael, eta agindu derizkiotzuna.

—oOo—

Orain beraz, bere garaian adierazi genduenen, abenduaren amazapian, ogeitabatean eta ogeitalauean erabakiko da Santo Tomaseta Sari Aundia.

Eratzaillea Donosti'ko Turismo Etxea da, Santo Tomaseta-ko pesta batzordearen laguntzarekin.

Milla ta eun kiloko pixuan errenditu bear dute idipareak. Andik gora diranak, kilo ta erdiko zama (karga) artuko dute arri-gaiñean, sobre duten kilo bakoitzeko.

Nundinaiko itzai bi aukeratzeko eskubidea dute idijabeak.

—oOo—

Guztira ogei sari dira Donosti'n banatzekoak. Galga ontan izango dira lenengo seirak:

Lenengoa, 30.000 peza, Gurelesa saria ta esku-erakutsia.

Bigarren, 20.000 peza ta esku-erakutsia.

Irugarrena, 15.000 peza ta esku-erakutsia.

Laugarrena, 13.000 peza ta esku-erakutsia.

Bosgarrena, 11.000 peza ta esku-erakutsia.

Seigarrena, 10.000 peza ta esku-erakutsia.

—oOo—

Joakin Sistiaga jaunak sari berezi bat eskeini du, Donosti barrutiko idipareen artean lanik geien egiten duenarentzat.

Plazako juez: Azkoiti'ko "Gaintza" jauna, Gipuzkoa'ko Federazioaren babesean.

Saioak, goiz, arratsalde ta gau izango dira.

Donosti'ko sariaketa onek balio du Alfa Etxearen Sari Aundirako. Alfa Etxearen sari tentagarri au, aurreko bi urtetan, Lasarte'ko Antonio Telleria probalari famatuak irabazi du.

Jakin degunez aurten ere, orainartean, bera da aurrena. Irugarren aldiz segidan bereganatuko ote du?

Marka izango litzake orixe!

—oOo—

Abenduaren bosgarren eguna: astearte arratsaldea.

Illeta elizkizunak Altza'ko Eliz Nagusian.

Jendetza arrigarria, ikaragarria, gain artara bildu zana.

Bezperan, goizeko bosteterrak inguruan, Bibiano Elizalde jauna il zan, 76 urtetan.

Donosti ta Donosti ingurumarietan gizon ezaguna zan, inor bada-ta.

Zeruko Argia'ren irakurle zintzoa. Oso-osoko gizona; etsairik etzuen. Alai, lagunartekoa ta ongille aspergaitza.

—oOo—

Arroka bezin gogor sinismenean; egi-egitazko kristaua.

Azken urte auetan, eguneroko-eguneroko gaixoa bixitatzea zuen egitekorik gogozkoena. Gaixoa bixitatzea, ta illeta elizkizunetara joatea.

Ezagutzen zuen norbait il zala jakin ezker, an izango zan Bibiano.

Etzuen bideak ikaratuko. Berdin joango zan Zarautz'a, Lezo'ra, Andoain'a edo Oiartzun'a.

Zenbat egun bi ta iru illete-tara azalduz!

—oOo—

Agorrean berriz, Bibiano'ri ez kendu Arantzazu'ko bederatziurrena.

Aloña aldera joko zizun urtero-urtero, ezkuta-ezin aibatoko alaitasunez.

Euskalerra ta euskerak maitalerik sutsuenetako bat galdu dute. Zer esanik ez bertsolaritzak.

Egundo etzuen utsik egingo bertsolari jai itxurazko batean. Bereala asiko zan telefonoz Teatrora deika, eserleku on bat gorde zezaizoten.

—oOo—

Ogeitasei urte daramazkigu idatzi ta idatzi, Donosti'ko eguneroko batean.

Oso egun bakanak izango zituen Bibiano'k gure lantxo apalak irakurri gabekoak.

Biotzeko gaitza zuen, eta bazekien lurarorako etzegola.

Egunero artzen zuen Gure Jauna. Etzion eriotzari beldurrik.

Ni gertu nago, esan oi zuen, Jaunak deitzen didanerako. Kristo'ren maitale sutsua zalarik, argan zuen itzaropena.

—oOo—

"Nolako bizitza, alako eriotza", da esaera zarra.

Ta eriotz inbriagarriak inork izan badu, Bibiano'k izan du. Ezertxo sufritu gabe, uso bat egatzen dan bezelaxe aldatu zitzaigun mundu ontatik bestera.

Utsune aundi bat aurkituko degu aurrerantzean. Ain gogozkoa genduen laguna eztegu berri lur ontan ikusiko.

Alare, guri on aundia egin digute Bibiano'ren bizitzak eta eriotzak.

Indartu eta sendotu egin sute gure sinismena.

—oOo—

Beste ainbat eta ainbat eza-gunen artean an agurtu genduen Altza'n "Uztapide" lagun zarra ere, emazte onarekin batera.

—Nola ausartu aiz oneraino etortzen?, galdetu genion.

—Beartua nintxon, erantzun zigun, ia astero izaten nian bixitan Oiartzun'en da."

Altza'ko elizan zeuden zenbait esan ote zezateken gauza bera!

Gaixo gertatu ziranetan an izango zuten inguruan Bibiano, une garratzak gozatzeraz joanik. Ziur gaude zerutarren artean

toki berezi bat izango duela inoiz aztuko eztegun lagun zintzoak.

—oOo—

Bazter guztiak likistu, kutsutu, ta pozoindegi biurtu bear zaizkigu.

Danok dakigunez, diruz, industriz eta aurrerapenez lenen maillan dago Japon.

Japondarrak iritxi duten mailla, mailla inbriagarria dalakoan egoten gera askotan.

"Oiek dituk mutillak, oiek!", esaten degu geure artean.

Zeren truke ordea?

—oOo—

Ango pendeak ezten len baiño zorion geiago.

Len ezagutzen etziran gaitz berri, beldurgarriak sortu dira, zorioneko kutsapen edo "kontaminazioa" dala-ta.

Ez ur garbirik ez aize garbirik.

Zikiña emen, ondakinak or.

Tximini beltzak indar, ke pozoituak zer esanik ez.

Oni aurrerapena deitu bear ote diogu?

—oOo—

"Gizona ezta ogei utsetik bizi", aspaldi esan zuen norbait.

Fabrikak pillatu ta dirua pillatu ezker dana egiña dago-lakoak gaude.

Etzegok toki txarrean!

Danak alperrikakoak dira osasunik ezeean, eta japondarren osasuna da arrixku bizian dagona.

—oOo—

Inongo egazti ta abere mota guztiak ezkatzen ari dira Japon'en. Bizi ezin diranak il egin bear. Pertsonetan ere, goraxea-goraxea esan degunez, gaitz berriak egin dute agerpena. Oñaze ikaragarriak dituzten gaitzak.

Jendea gero ta asarreago, gero ta deskontentuago; gero ta bizi-poz gutxiago.

Zertarako nazioetan aberatzena izatea?

Zertarako diruz gaitzeka egotea?

—oOo—

Auzokoak erre pasatzen dira, baiña okerra etxe-barrura datorrigunean izaten dira istiluak!

Ta... naikoa etorria daukagula esan dezakegu.

Lur zati txiki bat izateko, industriz aberatsa da Euskalerra.

Egunetik egunera indartzen ari dan industria emengoa ere. Zikinduak, kutsutuak, pozoinduak gaude gu ere.

Gure erri batzuk artu duten itxurari begiratu besterik eztago, Gure ibaiak berri, eztute ematen begiratzeko gogorik ere.

Emengo ur garbi ta aize garbiak bukatzeraz dijoaz. Gero beranduegi izan eztedin, orain asi bear litzake neurriak artzen.

Besoak tolestatuta ezer egin gabe gelditzen bagera, zer izango da gure Euskalerra emendik ogei urtera?

Baxari

BASERRIA

Etxetik hoinbertze gazte kanporat zorion eske zoraturik bazoazte. Bizi moduak behartuz edo etxea ez aski maite? Gure faltaz balezate arrotzek etxea bete, hobendun haundi gintaizke. (Xalbador)

I

O, baserritxo, artuko dezu biotz barrenetikan min, eskerrak mirik ez dezu eta ezin dezu gaur itzegin; zenbait fameli azi dezuen Jainkuak bakarrik jakin, orain bakarrik uzten zaituzte, ondolik danak aldegin.

II

Zeure semiak estaltzen artu dezu amaika endrero, zure babesez gordetzen ziran egunero ta gauero; oinbat fabore egin dezu ta ta esker txar ori gero. o, baserriya, gaizki zaude gaur ondo pentsatu ezker.

III

Zuk eman dezu ainbat aurtxoren babesa eta epela, ikusten zaitut gaur egunean eskerrik gabe zaudela; bertsolaria minberatzen da zu ikustian onela, gaur basarri au ikusten det nik gure euskera bezela. (Lazkao Txiki)

—oOo—

Min det egiaz utzi bearra Baserria... Artaldeari labaina sartu. Atzen pagoak orpotik moztu, Etxeko tresnak erre edo saldu, Arbasa zarren sua itzald, Ategañeko sarrai nagia Erdoitzen utzi... Iturria jan osiñak; Untzak orma zar berdiñak. Gurdibideak urak ebaki... Mindura au zer dan Pasa duanak bakarrik daki! (J.M. Lekuona)

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria 10-Urrut. 417751-Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

BOUTIQUE

gnekane

Gazteen, neska - mutilen, Boutique
31 agosto, 5 Urrutizkiña: 41 18 75
DONOSTIA

R. OLANO

ALKANDORA-ATORRAK - ESEKEIN BERRIAK

Mayor, 12

Urrutizkiña: 41 69 56

DONOSTIA

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

BASERRIA

Ehiztari ziren antzinako gure euskaldunak. Ez zen beste ogi-biderik Euskal Errian. Baso eta oihanetan botatzen zutena edo tranpailuetan erortzen zena janaz bizi ziren beren arzuotetan. Ehiiza izan da Euskal Erriko bizibide zahar eta jatorra. Asi orain dela 60 mila urtetik eta ia atzo arte ehizetik bizi izan dira euskaldunak.

Orain dela bost mila urte edo asi ziren euskaldunak ehizean atzemaiten zituzten abere eta piztiak ezitzen. Ehizarekin batera, artzantzari ekin zioten beren bizibidea ateratzearren. Mendi goeetan jarraitzen du oraindik artzantzak. 100 eta 200 buruko artaldeak. Udan mendietan izkutaturik. Neguan, berri, behealdeko ibarretan guztion pozgarri.

Gerora ekin zioten lurra lantzeari edo nekazaritzari. Oso antzinakoa da Euskal Errian nekazaritza ere zenbait euskal itzek adierazten digunez. Nekazaritzarekin baserria sortzen da eta gaur arte irauten du lazorantza eta ganaderitza bere altzoan landuz.

Gerotik Euskal Erriak beste dirubide eta bizibide batzuk ere sortu ditu bere aurrerabidean, garaian garaiko beharrei erantzunaz. Eta emen dabil orain gure baserria lehorreko itsasoan kullunkaz bizi eta aurreratu behararen olatuek astintzen dutelarik. Baina ez dezagun pentsa dilindan baserria bakarrik dabilenik. Baserrian bizi direnak dabilzki ostikoka.

Baserriaren egoera honek, ordea, kaleraino zabaltzen du gaitza. Baserritarrei ez ezik kaleitarrei ere ez dakarkio ezereen onik. Erri-mailan artu behar dugun arazoa da beraz.

Oso desberdina dugu probintzi batetik bestera nekazaritzamundua Euskal Erriaren zazpi probintzitan. Dena den, baditu zenbait buruaste gure baserritarrak. Baserri txikiak batetik. Nekazari-molde atzeratuak batetik. Ekonomi antolaketa aldrebes eta nolabaiteko inguratu eta mugatu gaitetik.

Bakardadearen gazi-gozoa txastatzen du, ezjakintasunaren mingotsa jasaiten, aldatu behararen eta ezinaren garratza sufritzen, erio-larriaren ikara somatzen, umeak eskolatzeko zailtasunaren aundia bizitzen, besteak beste.

Nola bakardadearen gazi goza? Nola ezjakintasunaren laino iluna urrun? Nola aldatu-ezinen garratza uxa? Nola erio-larriaren ikara senda? Nola umeak eskolatzearren zailtasun-muinoa gaindi?

Sena galdu duen aberearen antzera ondasun-ganbela ezin bilaturik eta aurkiturik dabil gure baserria ere. Ez du aurkitzen gaurreko gizartean itsasteko lur egokirik ez ekonomik aldetik, ez eskola eta kultura aldetik, ez aginpe aldetik. Arrotza gertatzen da baserria gaurko egitura eta erakundeetan.

Ez du ia erriero dauden hermandade eta pentsu-kooperatibetan sinesten. Ez dute indarrik. Ilik daude. Ez dute albaiteko eta peritoetan ere sinesten hoiaren premia aundian aurkitzen badira ere.

Sortu dira hoiaren alboan beste zenbait erakunde baserritarrak ezitako eta argitzeko: "Zabalegi" eta "Lurgintza", esate baterako. Bada hoiaren inguruan ikastarorik eta batzarrik franko. Ari da nekazarien artean jende berria, ikasia, kezkatua eta langilea sortzen.

Inork baino obeto daki nekazariak ez ditekela zenbait lurretan axala bakarrik urratuz ezer erin, lurra sakonetik jira eta irauli behar dela baizik. Baina hortarako ere giroak eta eguraldiak lagundu behar du. Binbitartean beste lan batzuei eldu behar, alferkerian egon gabe. Azia, tresnak, bideak, ongarriak, gurdiak, idiak eta abar gertutu behar giro ona datorkionean lurra jiratzeko.

Berri ere teknikoak

Behin eta berri tekniko langileta hitzegin beharrean gera. Izan ere ezin dugu ezereen planteamendu sakonik egin, langileak burukabidea aukeratzekoan ez du asma-tuko teknikoan indarra eta egoera izan ezik. Oraindino ugazaberen pertsona, jomuga eta egintzetan bat eginik ikusi dugu.

Baina azken urte hauetan lantegien egitura oso da aldatu eta aurrerantzean aldakuntza oraindik nabarmenagoa izango da. Automatismoa nagusitzen dihoadugu, makinak erabiltzeko, programak egiteko, konplikatzeko ari den produktibitatea antolatzeko, formula eta egintza berriak asmatzeko, jendea behar da, teknikoak ugari. Eta ugaritasun honek bere ondorenak dakarkiz. Zenbaitetan beren lana, erdaraz «en cadena» deitu ohi diogun horietako izaten da. Ez du bere kabuz lan egiteko aukerarik, sail estutan inbestigatzera behartuak daude, ez da haintzakotzat hartzen, teknikoak masifikatu egin dela esango genduke. Gure arteko lantegitan behar bada oraindik ez da hainbestekorik ikusten, baina azken modako lantegiak bide horretatik doaz.

Hau ikusirik sindikatoak, sindikalismo mugimenduak teknikoekiko kezka erakutsi izan du bere batzarretan eta idaz lanetan. Hara Henri Krasuckik bere «Sindicats et lutte de classes» GGren edizio batetan zer dion:

«Lehenago teknikoak ugazaben kideko eta lagun min bezala jotzen genituen, eta horrelakorik gertatzen zela aitortu behar dugu. Baina gerotik, teknikaren eta ekonomiaren zabalundearen eskakizunak haundiaok dira; teknikoak ere multzoan pilaturik, sarritan milaka aurkitzen dira lantegi nagusienetan... Jorنالpean aurkitzen dira, eta gerorari begira oso kezkatu bizi dira, berrogei urtetatik gora zahartzat eta bazterturik utziko duten bildurrez».

Beljikako CNCren lehendakariak 1971 garrengo lehen «Staff and Line» aldizkarian ere teknikoek egoera salatzen du. Alde batetik espezializazioak egunetik egunera lana gehiago mugatzen duelako. Teknikoak ere jerarkismoaren menpean aurkitzen dira, lanez gainezka ordu luzeetan eta enpresaren gogo, asmo, xede, jomugak ezagutu gabe. Bere lana zelan eta zertarako erabiliko den jakin gabe askotan.

Sindikalismoaren barruan ere estrateji berria asmatu nahian dabilen sindikalistak. Datua jasotzea da erazena, hots, teknikoek gainontzeko langileak zapaldu izan dutenaren dato, huelga garaian bizkar eman duten datoa, baina, aurrerantzerako lanerako bideak gertu behar dira.

Teknikoak ere burukabidetik abiatu behar direla ados daude sindikato gehienak. Baina nola? Teknikoak elkarturik euren bideari jarraituz, aia gainontzeko langilekin elkartuz?

Sistemaren erabeteo aldakuntza bilatzen ez dutenek teknikoek eskubideak zaintzearen, langileekin, gainontzeko langilekin elkarturik baina euren bide bereziari jarraiki burukatu behar dutela diote. Teknikoak ere langileak dira, baina beren iritziz, bereziak, ez gainontzekoak bezelakoak, problema bereziki aurkitzen dira teknikoak.

Kapitalismoaren aurka bete betean dihardutenek, berri, teknikoak ere langileria burrukan osorik eta erabat murildu behardutela diote, baina ez korporatibismo gisa, itun edo alianza gisa, bakoitzak bere interesak zaintzeko, langileria mugimenduen barruan lan eginaz baizik.

Hara zer dion lehenago alipatu dugun CGTren publikazioak:

«Kapitalismoari bildur diote, eta gizarte erakundeak aldatuz zer galdurik ez dute. Irabazi, berri, beren seguridadea, langile bezala zor zelon begirunea, bere jakituri eta ahalmen eta doaien osakuntza, eta gizartearen zerbitzuan lan egitea lortu, irabazi behar dute. Konturatzeko konturatu, ez dutela beren eskubiderik zaindako gainontzeko langilekin elkartuz ez bada».

Sindikalistak, bada, ez datoz batera. Gure artean, sindikalisten iritzirik ez dugu jaso ahal izan (?), lantegi bakoitzean egoera ezberdina izango da. Baina honek azterketa sakon bat eskatzen du, lana, elkarriketa luzeak. Baina korbatadun eta «bata»-dunak langileria mugimendu barruan murgiltzeko garaia heldua dela uste dute.

MIKEL UGALDE

ZERUKO ARGIA SALTZEN DA:

ELGOIBAR
M. Gorostia

EIBAR
Angera
Markina
Iriondo
Eguren
Gisasola
Barela
Aldaya
Aranburu
Estanko, 11
Isasi
Simon
Amanza
Uraul
Urizar
Siglo XX

Ez familiarik, ez sukalderik, euskal aldizkari gabekorik. Egizu arpide berri bat.

S. LARREA

HIZTEGIEN FALTA

Atzerriko liburuak irakurtzen eta hoiakin lanan ihardun behar dugunok nahi ta nahiezkua dugu hiztegien erabili beharra.

Euskal-hiztegia ibili beharra gaitzerdi izango litzake. Orduan ere traduttore guziak traduttore izango ginate. Baina okerrago daude gauzak. Hitz batek zer esan nahi duen ez dakigunean, erdal hiztegiara jo behar dugu, euskeraz holako hiztegitik ez dagoelako.

Honela bihurtuta bikoitza egiten oitzen gera, konturatzen ez bagera ere. Inglesetik edo... sueko hizkuntzatik gaztelera itzultzen dugu eta gaztelaratik euskerara.

Bide luzea egin behar du gure burua euskeraz atzerriko ideiak azaltzeko. Eta zoritxarrez, maiz bide luze horretan euskeraz gaitzen da eta gure lumatik edota gure ezpainetatik ateratzen dena erdakeria utsa da, ez besterik.

Kalte haundia egiten digu zeharka eta itzul-inguruka ibili behar honek.

Orain arte ez da atera —nahiago nuke oker banengo— hiztegi funtsezkorik (euskal itzulpenarekin) ez frantsesez, ez ingelesez, ez alemanez... Muxikarena dugu bakana eta bakarra: gaztelera-euskara.

Baina bada besterik ere. Euskeraz atera behar dugua aspalditik esana da. Euskeraz atzerrian ere ezagutarazi behar dugula. Zinez, euskara bizitzeko gauza izango bada, atzerriaren aurrean ere erakusgarri agertu behar dugu.

Atzerrian zabilatzenok badakizute ongi ze gertatzen den, euskerari buruz edo euskeraren alde hitz egiten hasi orduko. Bereala galdetuko dizute: «Gure hizkuntzaren hiztegitik ba ahal duzute?».

Ezetz esan eta hara urungo ateraldia: «Zein arrazo duzute orduan zuen hizkuntza hori?».

Katalandarrek puntu honetan ere, beste askotan bezala, aurrea aspaldi hartu ziguten. Hinek badituzte hiztegi mardulak Europako hizkuntza nagusietan.

Gu ere mail horretara iritsi arte, eskax eta murrizt gedituko gera. Atzerrian ez gaituzte ohorez hartuko, euskara beste hizkuntzen parean jartzen ez dugun bitartean. Eta atzerriko laguntza ta begirapena behar ditugu. Ez gaude Erdi Haroan. Euskeraz aurrera aterako bada, biziko bada beste edozein hizkuntzari hika mintzatzeko gauza egin behar dugu.

Axularren hitzak gogoratzen zaizkit: «Orai ba dirudi Euskarak, ahalke dela, arrotz dela, eztela iendarrean ausart, entregu, bitore eta ez trebe».

Badira banaka batzuk ere atzerriatik etorri eta euskeraz ikasten ari direnak. Hoiari ere geroi bezala gertatzen zale. Hiztegi bat nahi dutela eta gaztelaraz erosi behar. Bestela ere esaten ari gera, gaztelararen eraso gogorra dela, eta hara guk ere geren zabarkeriak eraso horri nola laguntzen diogun.

Jakina, hemen ere, ipui ezagun haretan bezala, galderatxo azkenetako utzi dugu: «Nork jarriko dio zintzarria katuari?». Nork egingo ditu hiztegi hoiak? Bat baino gehiago bada Euskal Herrian hortarako diña. Hoiri eskatzen diegu ekin dezaioetela lan honi. Entzungo ahal du nehorik gure dei hau?

Gotzon Garate

Zeruko ARGIA

Zuzenadaria:

MIREN JONE AZURZA
ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragoko Kaputxinoak argitaratzen (Kale Nagusia, 50-1.º Buriaga-Pamplona).
Donostia: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

ARPIDE SARIA:

Sarruan	300 pezeta
Korreo batasunetako errietan	350 pezeta
Atzerrietako beste errietan	370 pezeta
Aidez	Aurrez geditu
Salmetan (ale bakoitza)	7 pezeta

Eskualde batzuek, industrializatzerik ez dute nai

Sondikan, egazkiña artzen dogunian, onuak erderaz entzuten doguz beti, kastellaneraz edo ingleseraz, baiña euskerarik ez da entzuten mikrofonotik.

Emen dago gure Euskalerriko ez-behar aundi bat, onetarikotokietan, egazkiñak, trenak edo autobusen barnean, euskerarik ez entzutea. Areago, radioak, telebisioak, telefonoak, etab. euskerarik ez darabilte.

Ainbat arlo galduta dauzkagu eta orregaitik, gure lana aundia da eta ekintzarako dena bear, gure altxorak iraun dezan.

Gure industriak dira errudun neurri onenean. Guk, industrializatu genduan ia Euskalerrri guztia, egoaldeko eskualdea esan nai dogu.

Aldi berean, gure nortasuna malkaldu zan, euskerea baztertu genduan. Gogoa, euskal gogoa malkaldu zan, gure eguratsa eta ibaltxoak zikindu ondoren eta baita ere gure itxasertzeak, oianak, lurrak, etab.. loitu ziranen.

Bai, industrializatzeak ondore karrak zekarzkian eta orain, ondore gaizto oiek ausnartu ezinik gabilztz.

Ondore gaizto oiek ikusirik, eskualde asko, industriera batzuen aurka ari dira: Galizian, Valencian, Extremaduran. Industriak, usain txarra daramatelako, edo eguratsa illuntzen dutelako eta gaitzera urak eta inguru guztiak zikintzen dutelako. Batez ere, uragaitik. Badakite aiek, ibaiak daramaten ura bizia dala.

Badajozen, Sarrio, Leizako Papelearen asmoak aldentzea nai dute. Orretarako, arrazoibide asko biltatu dute, baiña alperrikoak izango dalakoan gaude.

Leizako Papelera onek, orain iru-lau urte, lurraldeak erosi zituen Meridan, fabrika berri bat moldatzeko eta bertako eukaliptuak erabiltzeko. Fabrika berri onak, Guadianaren urak zikintzen baditu, eskualde onentzat, aberastasun bat izan ordez, betiko galgarria izango dala uste dute bertakoek eta ez dute nai onetarikot fabrika berriari inork eraiki dezan.

Valencia aldean ere, Turiaren ain bearrezkoak diran ur garbiak zaintzeko, papelearrak ez dute nai.

Erriarren iritziak, Valencia eta Extremadurakoak esan nai dogu, garraille irtetzen badira, papelela de-

nak gure eskualderako gedituko dira, gure eskualdeko ibaitxoek betiko eriotza ekarri eta bide batez bertako arrain eta bizidun guztien eriotza.

Papeleak bakarrik ez dira gure Euskalerriko izadiaren iltzailleak. Bestetarikot iltzaille asko dauzkagu gure artean.

Fabrika eta etxe asko, oiñak uretan sartuta eraiki dira eta euren zikinkeriak uretara doaz zuzen-zuzen, garbitu gabe. Legez, onetarikot egiteak galeraziak daude, baiña alperrik.

Onela egitea, merkeago dala esan ditekete. Baiña ez, azalez izango da merkeago.

Au egiten dogunian, ondore garestiegiak erortzen zaizkigu eta orregaitik garbitu egin bear dira zikinkerik guztiak; bizi nai dogulako.

Bardin, euskeraren egurats kirastua, garbitu egin bear dogu, gure izkerak arnasea, errezt artu dezan. Gure mintzara bizkortzen bada, egurats garbi baten barnean, errezt goiurtuko zaizkigu arazo guztiak.

S. LARREA

LEHIAKETAK

Eratua da Bilbaon II Jose Maria Ares haur kantari eta soinu jo-tzaile lehiaketa. Honako lehiaketa honetan hamairu urte arteko

haur eta gaztetxoek parte har dezakete, bakarka nahiz taldeka. Kantak euskaraz zein gaztelaniaz presta daitezke.

Inork nahi balu harako hartan parte hartu, idaz beza Bilbaoko 1148 apartado delakora, abenduaren 21a. baino lehen, nork bere izen-deiturak, adina eta zuzenbidea adiaraziz, bai eta kantatu edo soinuren bat joko duen aipatuz.

Lehiaketa hau bi sailetan banatuko da. Zazpi urte artekoak hildaren 25ean. izanen dute beren lehen saioa. Zazpiti hamairu artekoak, aldiz, urteberri egunean. Eta Errege egunean, berriaz, azken saioa, non aurreko bi saioetako onentxoek parte hartu ahal izanen dute.

● Urtarrilean Elgoibarren izanen dugun Pedro Migel Urruzunoren omenaldia ataritan gaudelarik, Elgoibarko Ongarri Kultura Elkarteak ipuin sariketa bat eratu berri du bertako seme zen Urruzuno ipuin idazle trebearen omenez. Hona hemen, batzaz beste, elgoibartarrek berek bidali dizkiguten harako sariketaren oinarriak:

- 1.—Ipuinok euskaraz beharko dute izan, Euskaltzaindiak Arantzazuko bileran (1968) eskaintako araudien arabera.
- 2.—Gaia, nork bere aukera, ipuin gisa.
- 3.—Egileak berak egina eta burutua beharko du izan, ez da beraz ontzat hartuko inolazko itzulpenik.
- 4.—Idazlanok, orri alde bakar batez makinaz idatzirik, bi lerrotarik bat. Orrialde bat gutienez eta lau gehienez luze.
- 5.—Elgoibarko Udalak jarritako sari bakarra 5.000,— pta-koa. izanen da; epai mahaiak hala uste izanen balu, erdibana lezake, baina ez du ahal izanen hutsean utzi.
- 6.—Mahaiburua Euskaltzaindiak berak izendatuko du.
- 7.—Ipuinok "Sociedad Cultural Ongarri" (Centro Urbitar- te - Elgoibar) delakora bidaliko dira, 1973ko. urtarrila- ren 6a. baino lehen.
- 8.—Saria, Urtarrilaren 28an. Euskaltzaindiak Elgoibarren eginen duen batzarrean jakinarazi eta emanen da.

HITZALDIAK

Elgoibarren bertan, eta aipatu dugun "Urbitar- te Biltoki" horretan hain zu- zen, zenbait hitzaldi eratzen ari dira, Gure garaiko pen- tsakera nagusien azterketa izenaren pean.

Azaroaren 22an. ekin zioten hamar hitzalditako mor- doxka honi, eta urtarrilean 25ean izanen omen da azkena. Hizlari, Erroman eta Gotzon Garate anaiak.

Dagoeneko eman diren lau hitzaldiez gainera, alpa ditzagun hemen eratze-ko diren gainontzeko seirak, alegia: Marx eta Komunismoa (XII-20), Gazteria eta Marxismoa (XII-28), Marxismoa eta Nazionalismoa (1973-I-4), Lenin erre- bisionista? (I-11), Stalin (I-18), Mao Tse-tung (I-25).

Inork nahi balu mintzaldi hauetan parte hartu, eska bezaio beharrezko txartela Urbitar- te Biltokiko zuzendari- tzari. Txarteleko 100,— pta. ordaindu beharko du. Urbitar- te Biltokia bete arte, txartelak emanen dira. Behin be- tetzen denean inori ez zaio emanen. Sarreran txartela es- katuko da.

● Joan zen astean esaten genduen, eratzeko ziren Eibarren —hildaren 5 eta 6an— Heziketa eta Metodo Pe- dagojikoei buruzko bi hitzaldi. Harako hitzaldiak S.C.R. Arrateko Euskal Kultura Batzordeak eratuak ziren, eus- karaz bata eta gaztelaniaz bestea. Hala ere, hitzaldiak pro- gramatu arren, ez ziren eman, ez bait zuten antolatzaileek baimenik lortu ahal izan.

Erabaki honek ez du inor harritu, gutienez astebete lehenago horren susmoa bait zegoen herrian zehar. Eta ez du inor harritu, alde batetik antolatzaileak okerreko begitik ikusiak direlako Donostian, eta, egia esan, ez be- ren "euskaltzaleasunaren" gatik. Bestetik, aldiz, jendea ez delako zenbaitek uste bezain ezjakina, eta guti gora behera badakielako jakin, zenbatereaino ematen duen goi- koen eskuzabaltasunak.

Itxura denez, ez dakitenak, edota jakin nahi ez dute- nak, antolatzaileak dira, batere posibilitate gabeko progra- mak prestatzen ari bait zaizkigu azken bolada honetan. Gero gerokoak eta azkenean ezer ez. Betiko leloa.

Hau guzti hau guti baillizan, gure gazte ausarta hauek era honetako ohar- to bat jararazi zuten egunkarietan: "Ohi denez, hitzaldiak emateko beharrezko baimena ukatu egin digute". Gure gazteok ausartak izanen dira, bai, baina bai eta kaskarin samarrak ere. Beldur gara honenlako ausar- dakeriez ez ote duten behin betiko baimenik lortzeko atekak itxiki!

Demagun gure gazte hauek hitzaldi mamitsuak eskaini nahi izan dizkigutela (gaztelaniazko hitzaldia tartean). Bai- na ez ote dira konturatzen, besterik ezinean, hobe dela hitzaldi erdi mamitsu soil bat, baimenik gabeko zazpi mila hitzaldi biribil baino?

Tartean herria isilik. Betiko iharduna zenbaiten aho- tan... "baimenik ez dute ematen eta...". Baina zer ger- tatuko lizateke, noiz edo noiz herri horrek pentsatuko balu "goikoak" ezezik, "behekoak" ere ahaleginetan ari di- rela herrian barrena batere euskal azaplapiderik gerta ez dadin?

Izan ere, barragari edota negargarri da gertatzen ari dena, Azpeitian, Elgoibarren, Bergaran eta beste edozenbat herrian amaia hitzaldi prestatzen ari, egundainoko har- rarerarekin, eta Eibarren, ordea, hitzaldi kozkor bat mol- datu ezinik.

Kultura hitzak "prensa" eskasa du egun zenbait alder- ditan. Herri hizkuntza eta nortasunak ez bide dute hain- beste garrantzi. Ezkerkeria batetan galdueak gaude. Beste "zerbait" ere eman beharra omen dago. Bego, beharrik ere bada! Baina ez dezagun joka beste kultura arloten kalte-

tan. Gainera, esan biezaigute behingoa, zein da EUSKAL KULTURA BATZORDE baten lehendabiziko egitekoa?

EGUTEGIA

Urte berria bertan dugula eta, salgai dugu aspalditxodanik edozein liburu den- datan, Arantzazuko Amaren Egutegia.

Euskaldunok dugun "egunkaritxo" bakar hau 1948 ur- tean sortu zen, Aita Garate frantziskotarraren ideia ba- tez. Lehenik gipuzkeraz soilik argitaratu zen, baina, ha- margarren urtez geroztik edo, bizkaieraz ere argitaratzeari ekin zion Aita Obietak.

Hogeita sei urte honetan, 625.000 ale zabaldu da, Eus- kal Herrian ezezik bai eta mundu guztian zehar ere. Gaur egun 24.000 ale saldu ohi da urtero. Sebero Zinkunegi dugu gipuzkerako argitaraldiaren arduradun, eta bizkaieraz- koa, aldiz, Pedro Urreolabeitiaren eskutan da.

Gipuzkeraz bizkaieraz baino askoz ere gehiago saldu ohi da. Dena den, badirudi, gipuzkerakoa behintzat batasune- rako abiadan ari dela, iaz ekin zion hildoari jarraituz.

Euskalki batez edo bestez, zer nahi aukera, hemen duzu irakurle euskarazko publikaziorik joriena, hedatuena eta seguru asko merkeena ere. Hamazortzi pesetatan salgai du- zu edonon. Hilean sei errialez aurki ahal izan duzu milaka esatera zahar, Azkuek eta beste zenbaitek bilduak. Bai eta amaikatxo berri labur, ziri, gauza jakingarri, irakurgai erraz eta beste ere. Zer esanik ez, edozein egutegiri dago- kion hainbat xehetasun, sandu eguna, eguzki eta hilargi- aren egoera, urte haroak, etab. etab.

Guk geuk betidanik ezagutu dugu etxean Arantzazuko Amaren Egutegia. Ikastolarik ezagutu ahal izan ez dugu- nok, egutegi honetaz ikasi genduen euskaraz irakurtzen, egunean eguneko orritxoari jarraituz, eta ez genekien hi- tzen bat edo beste gurasoei galdetuz.

Orain, zorionez, ez bide dute gure haurrek horren pre- miarik. Dena den, hor jarraitzen du Arantzazuko Egute- giak, hasieran bezain gazte eta berri- tsu, urterik urte inte- resgarriago, kalean nahiz baserrian, Euskal Herriko hoge- mila eta gehiago sukaldetan.

Ipar aldean ez omen da guti baino saltzen. Ez ote legoke biderik hartaz zertxobait egiteko? Hirugarren argi- taralpenen bat behar ote... edota aipatu dugun batasune- rako gipuzkera horrek elkartuko ahal ditu Bidasoa ibarrak?

KILI-KILI

Jaso dugu "Kili-kili"-ren kartatxo bat. Ez, noski, bere gurasoei nahi izan dutelako, "Ki- li-Kili" gaztetxoaren beraren okerkeria batez baizik. Izan ere, bere arduradun zenbaitek jakin izan balu "Kili-kilitxo" hatzez idazten duen "bada-epadako" batekin harreman- tan ari dela...

Dena den, mahai gainean dugu, bai, "Kili-kilik" berak zeharretako bidetik bidali digun gutuna, eta bihoakizu zuri ere irakurle, 1973 urteko sariketaren berri jakin dezazun, eta, baldin gura baduzu, behintzat, parte hartu ahal de- zazun:

Lagun biotzeko:

Banator aurtan bere. Artu egizu besarkada aundi bat. Ume edo gaztetxoak ba'zara, bete egizu 1973 SARIKETA- rako orri ori. Eta euskaraz irakurtzen eta idazten iraka- tsiko dautsut.

Aundia ba'zara, zabaldu egizuz orriok umeen artean eta lagundu eurei ondo beteten. Bialdu gero, neuri, edo emon zure erriko nire bitartekoari, edo eroan zure erriko Aurrez- ki-Kutxa Probitzialaren lantokira. Aibat ariñen egizu. GAUR berton, al ba'dozu, urrerorako itxi barik.

Gabonak-OSTEAN asiko dogu SARIKETA ori. Orduan bialduko dautsudaz "LAN ta LAN" kuadernoak eta abar. Agur.

Ez ahaztu, "Kili-kilik" eratu ohi duen Sariketa euska- raz irakurtzen eta idazten ikasteko dela, zure etxean au- keran ikasteko gainera. Milaka gaztetxo dira Bizkaia, Gi- puzkoa eta Nafarroan barrena sariketa honetan urtero parte hartzen dutenak. Bizkaian hasi ziren lehenik, orain dela bederatzirentzate, gero Gipuzkoan eta orain, be-

rriz, Nafarroan. Sei mila inguru haur euskaldun omen dago Nafarroan, eta hoi- tako mila eta lauogeita lauek ari da "Kili-kili"-rekin euskaraz irakurtzen eta idazten ikasten.

Bidal zaizkiozu ba zuk ere, gaztetxo, zure izen-deiturak eta zuzenbidea, eta "Kili-kili" bera etxera etorriko zaizu. Bai pozik etorri ere!

PLAENTXIATARRA PARISEN

Jaso dugu beste gu- tun bat; norena eta... plaentxiatar batena. Nondik eta... Paristik. Plaentxiatarrek baidotoreak, ez da Euskal Herrian oraindik inor jaiotzen —eibartarrak ezik— plaentxiatar bati aurea hartuko dionik. Inoiz plaentxiatarren batekin topo egiten baduzu ba, irakurle, bada ezpadan ere kontuz; nik neuk diotsut, eibartar batek, alegia.

Duela asteren bat edo beste, haurtxoren liburu batetan irakur ahal izan genduen xelebrekeria bat salatzen gen- duen, hots, umerentzat eginko liburu hartan Beruna gori- gorio dago jartzen zuela, eta hain zuzen, gure ustetan, beruna ez dela inoiz ere goritzen, goritu aurretik urtu egi- ten bait da.

Ez bide dago konformeei gure planetxiatar hau, eta bere iritzia eman gurarik datorkigu. Entzun diezaiozun ba, plaentxiatarrek ere badezakete jakin honako gauza hautan eta.

AMATINO aberkide, agur:

Beruna guritu ditek, ez ala bai? Ez dakit zeatz bai biribila emateko, bestalde ez da ere ezetzean tinkatzeko, betor argitasun gehiago

"Edozein joyak ainbeste dakixen eibartarrok diskuti- tzeraz" Ainbesteko bat inoiz esana nunbait plaentxiatar bat Guda aurretik burni langile nintzan, noizbehinka be- runa ere langai erabiltzen genduan, ziaroko zozoak ote giñan ba plaentxiatarrok erabiltzen zirti zarta! "Kontuz mutilik txipristiñekin trokela betetzean, berun salda gori gorio dago eta?" Katilu ontzi aztuna erabiltzen genduan beruna urtutzeko, beraren esku kirtena luzea zalarik, berok langilea ez zezan mindu. Katilu ortako beruna guztiz gu- tiz ongi berotzean esana zan: berun salda gori gorio dago.

Plaentxiatarren euskera, egitan, Euskaltzaindiak aulkia eman dakion ainbatekoa ez da, baina alaz ere, behar ez zen aditza erabiltzen genduanik ez naiz batere-batere ziur.

Aurrez esan bezala betoz argitasun gehiago, "Blasek esana, puntu biribila" gelditu aurretik. Arzazuz nire agu- rrik ertsienak, zerbitzari dan, Alberdi-tar Andolin.

—Honaino ba gure plaentxiatar honen gutuna. Ez dugu uste arazo honek eztabaida luzerik merezi duenik. Dena den, harigarri deritzagu plaentxiatar honen oromenari, be- run salda gori gorio egon ohi zela gogoratzen bait da, baina, oster, ahaztu egin zaio, nonbait, Planetxian "bur- niari" burdina esan zaiola betidanik.

Gure lanbidearen aldetik ez dakigu askorik trokelen eta salden berri, eta, edozein modutan, ez dugu inolaz ere uste plaentxiatarrek zozoak direnik (balira aspaldi hil z- tuzten Eibarko eskopeteroek). Ez zozo, eta ez ipurdi belta (trankil! ez diet sekula plaentxiatarrei horrelakorik ikusi).

Behar bada, hauzi hau teknika alderditik baino, hiztegi mailan garbitu beharra dugula dirudi. Zeren, berotasunaren berotasunez berunaren aldaketa guztiz ezaguna delakoa gaude; aldaketa horren unerari bati edo besteri "goritu" esan diezaiokeela? Bedi, baina orduan "goritu" zentzuaren hedadura beharko genduke aztertuz.

Bestalde, plaentxiatarrei zilegi zaie gurago duten eran deitzea (ez balitzaie zilegi ere berdin berdin egiten lukete), baina, zer nahi gisaz ere, jakin beza gure Andolinek, gaur egunean Planetxian bertan bizi den plaentxiatar batekin honetaz mintzatu ginela esanaldi hura salatu aurretik, eta barra algara batetan utzi genduela, ez bait zen haren us- tetan posible beruna goritzea. Agian, oraingo plaentxiata- rrek ez bide dakite lehengoek zegiten haina.

Eta lehengo denborak aipatu ditugunez, behar bada Planetxian ez dute jakinen, ez eta beste makinatxo bat herrian ere, Juan Bautista Agirre euskal idazle eredu- gariak arazo honetaz esaten duena: "Sartuco da anima do- cabea bere gorputzean, berun, edo menast urtua molde batean sartuko baliz bezala". (Eracusaldia. Tolosa 1850. III tomoa, 540 or.). Beraz, ez berun goritua, urtua baliz.

Esanak esan, dunda izpiñoren bat geratuko balitz edo, "erretira gaitzen gu a los arkupes" Antzuolako morrak bezalaxe, eta laga diezaiegun plaentxiatarrei honetaz era- baki dezaten. Hain zuzen, demokrazia eta liberalismoa De- bara eraman zituen Iñaki Lete plaentxiatarrek ez ote li- guke honetaz zertxobait argituko? Ez ahal zen ba bera Debako Arte Lantokietan fundizio lanetan hasi zena?

Horra hor ba hauztioa. Plaentxiatarrek azter bezate. Non bildu tokia badute orain gainera, Europako lehen "parking"-dun zubia egin dutenetik, alegia. Nork eskain de- zake beste horrenbeste?

DENETARIK

Urtarrilean 28an. Euskaltzaindiak El- goibarren eratuko duen batzarrean bertan, Arrue eta Zabala euskaltzainak mintzatuko dira Urruzunoz. Horrez gainera, Donostia, Bilbao eta Eibarko irakasle esaminteko tituluak ere bertan emanen dira.

—Zenbait ekonomia arrazoi medio dela, ETOR edito- rialak ez omen du aurtan argitara eman ahal izanen az- ken bi urteetan azaldu duen URTEKARI delako agenda.

Era berean, arrazoi berberaz, Donostiako LUREk ere ez omen du argitaratuko bere ohizko egutegia.

—Abenduaren 31an. Portugaleten eratuko den IV Abra- ko Kanta Lehiaketa delakoan, bost kantarik eta bikote batek parte hartuko dute, alegia: Xabier Castillo (Duran- go), Joseba Zarraga (Mungia), Ander Gorospe (Yurre), Txomin Bengoa (Otxandiano), Aintzane (Asua) eta "Ake- larre" bikotea (Derio).

GURE TXOKOTIK

TEORIA

EUROPA ELKARTZEN

Ezagunak zaizkigu Alemaniak eman dituen pausoak. Oraingo bi es-tadoen errealdadea ontzat eman beste erremediorik ez du izan. On-dorenean itun nagusia laster izenpetuko dute, sozialistak Bonnek-in el-kartzen dihoazkigu, naiz eta eragozpenak garaitu behar izan.

Praga eta Bonnen artean zeuden tartearak, Txekoslovakiatik bi millo-e alemandar bidaliak izan bait ziren, hutsean geldituko direla dirudi.

Bestalde, Morkatu Batua dela eta pauso sendoak emanak dituzte erabateko integrazio baten bila. Gure etorkizunari begira, ipar aldeko-enaz ere ahaztu gabe, trena galdu ez ote dugun bildur naiz. Merkatu Batuan ez baina EFTAn sar omen gintezke. Ibili ibilian Mediterraneorako furgioien batetan sartuko gaituzte. Noruntz ordea?

ESPETXERATUAK ETXERA?

Italian 150 pertsona espetxean daude, barruak agintzen ez eta, esku artean armarik hartu nahi ez dutelako, soldaduskako jokabidea ontzat ematen ez dutelako.

Legean, hauen aldeko legea, laster ontzat emango da, eta aurrerant-zean beste erabateko zerbitzua antolatuko dute kontzientziaren aurka joka ez dezaten. Ea bada aurtengo Gabonak etxean igarotzeko egokiera izaten duten.

Eta Italiar kanpo espetxetan direnak? Beren kontzientziak eraginda «legeak» ontzat ematen ez dituen zenbait ekintza dala bide bahiturik daudenak?

KONBENIO BERRI BAT

Luze joan da, benetan SEATko langileen burruka, luze konbenio berria izenpetzeko eman diren pausoak, eztabaidak, indar agerpena, eta abar. Baina azkenik, konbenioa izenpetua izan da. Ez dugu xehekiro honen berri emango. Horretarako asmorik duenak, azken «Cuadernos para el Diálogo» espainieraz idatzitako azken errebistan argitasunik jasoko du.

Langileen eskabide denak ez dira ontzat emanak izan, baina azken aldi honetan izenpetu den konbeniorik onenetakoa delakoan gaude. Ka-tegoriak eta lantegi barruko karguen ezberdintasuna ez da aitzakotzat hartua izan. Denentzat igoera berdina lortu dute. Urteko 33.700 peze-taren altxaera, hain zuzen. Bi urtetarako izenpetua izan da, baina 1974 garrenean aztertzeko kondiziotan. Lan orduak ere gutxitu dituzte. Azken urte hauetan ereindako haziak frutua eman duela dirudi. Gure arteko lantegietan ez dugu horrelakorik ezagutu.

SALVADOR ALLENDE

Sortu du arrakastarik Salvador Allendek egin berri duen ibilaldiak. Jaso du txalorik eta arrera onik han eta hemen. Chilek daraman joka-bidea, eginkizun horretan aurkitzen dituen oztopo eta eragozpenak edo-nork ezagutzen ditu.

Gogoangarriak Mexicoko lehendakariak eskaini dizkion hitzak: «Beste herriak gure bizkar aberasten ari direla jakinik, ezin dezakegu horre-lakorik ontzat eman». Euskalerrira etorri izan balitz hitz berdinak jasoko ote zituen? Gogoan hartzeak, Etxeberria jaunaren hitzak.

Allende jaunak gogor salatu du kapitalismo-inperialista, herri zapal-tzailearen jokabideak. Kennecotten kapitalaren eraso aldia salatu zuen, gogor salatu ere.

URSSen, berriz, behar duen laguntzarik jasoko ote du?

Oraingo agintzen jarraitzen du, baina egiazko indarra militarren es-kutan dagoela argi dakusgu.

DENETIK ZERBAIT

Besnier konpañiko zuzendaria hiru hilabeterako espetxeratu dute, es-nearen ienean kimika hutsa saldu duelako. Hau Frantzia gertatu da.

Gauaren iluna luze dihoa Madagascaren, bertako goi mailako batek esan duenez. Larogei urte luze, alajaina. Alaitasunaren egunsentia eza-gutuko ahal dute lehenbaiten.

Nixonek bere agintearen haro berria dela eta, bere inguruko zenbait jende aldatzen ari da. Bere kezkarik nagusia Vietnam. Gabonak baino lehen pakerik ezagutuko ahal dute?

Polonian elkartutako langileen partidoak, aurrerantzean gazteria he-litzea interesgarrienetakotzat jotzen du. Gazteria etsaigoaren influentzi-az ez dedila kutsatu, alegia. Hango taktika solia balitz...

MIKEL UGALDE

V (amaia): Galtung-en estratejia

Inperialismoak anitz katez dauka loturik herri azpiratua. Kate bat hautsirik, egitura osoa suntsituko dela pentsatzea, ideologiako pen-tsakeraren fruitua baino ez da.

Bada teoria liberal bat diona, ezen demokrazia aurrera doan ara-bera, imperialismoa atzeraka eta galtzera etorriko dela. Esan nahi du, alegia, Erdiko Erresuman he-riak askatasun, indar politiko, bi-zimodu hobeto, eta kultura eta jakitate gehiago, bereganatzen due-nean, demokraziaren fruitu heldu bezala jalkiko dela imperialismo-po-litika uztea eta Periferiari askata-suna ematea. Teoria honek ez du, ordea, demokraziak ekar dezakeen beste ondorio sakon bat kontuan hartzen. Demokrazia liberala au-rrrera doan arabera, Erdiko erresu-man, bai gizarte eta bai politika sendoagotu egin ohi dira. Barneko kontradikzioak bortitzagotu ez, bai-zik klaseen arteko interesak, sa-rritan, hurbillago eta elkartuago bihurtzen dira. Nolaz konpreni, bestela, USA-ko zenbait sindikato Vietnam-go gerraren eusle, eta, arestian, Holandako langillaria In-donesiaren askatasunaren aurka, ikustea?

Bada teoria sozialista bat ere, imperialismoa ondatzeko kapitalis-mo sistema aurrez ondatzea, aski dela diona. Teoria hau ere arras ideologikoa da. Ez bait du imperia-lismoa sakonetik hartzen eta jo-tzen. Imperialismoak, bere nagu-sigoa besteen gainetik ezartzeko, indar eta bide anitz ditu; beraz kapitalismoa suntsiturik imperialis-moa ere suntsitua eta galdua da-tekeela pentsatzea, ez da pentsa-bide sakona ez zintzoa, baizik bes-te egitura baten zerbitzura dagoen pentsakera ideologikoa. Behin eta berririo esateko, kapitalismorik ez duten Erresumak, ez ahal ditugu bada ikusten, bortxaz eta indarrez «bere erresuma anaien» kontra al-txatzen?

Zer nolako estratejia proposatzen du, beraz, Galtung-ek imperialismo-ari aurpegi eman eta borrokatzeko?

Lehenik hontan sailatu behar omen da, Erdiko klase nagusiak eta Periferiako klase nagusiak elkarre-kin duten adostasuna puskatzen eta birrintzen. Munduko bi gerra-tectan hori gertatu omen da, hain zuzen, azpiraturik eta kolonizatu-rik zeuden anitz herritan. Herri hauetako klase nagusi nazionala beste klase behekoekin elkartu egin omen da, eta askatasun-iraultzaren mugimendua sortuz, imperialismo politikoa bederen hastandu egin dutela. Galtung-ek, zori gaiztaz, ez du argi gehiegi ematen klase na-gusiak herri aldera nola eta zer-gatik bihurtu diren ikasteko.

Bigarren urratsa eta egitekoa hau da: egitura imperialistak zera lortzeko abildadea ukan omen du; alegia, herri azpiratu barnean kla-se borroka bizi-bizirik ipintzea, eta burgesia nazionala eta langillaria, elkarren aurkako borroka bizian ezartzea. Herri barneko kontradi-kzio hori garaitzeko bide anitz alpa-tzen ditu Galtung-ek: askatasun gudu, besteren bizkarretik bizi direnak deuseztatzea, imperialismo-aren kide eta aldeko izan diren he-rritarrek deserritzea, eta abar. Ho-ri bera gertatu omen da Cuban, USA-ra aldegin behar ukan duten zenbait burgesekin; baita ere, erre-suma sozialistetan, Partiduko zen-bait agintari Batasun Sobietikoko bafuetxetara igorriak izan dire-nean.

Helburu berdina erdietsi omen liteke ere, baldin Erdikoan, hots, Erresuma imperialistan barna, ber-tako «eliteen» eta «masen» artean kontradikzio biziak eta borroka bortitzak sortuko balira. Orduan, Erdiko Erresumaren batasuna zar-tatu egingo omen litzake, eta ber-tako langillaria Periferiako langi-llaria azpiratuaren begira eta al-dera bihurtuko. Horrelakorik, ha-labaina, ez omen da oraino, esa-teko, gertatu. Lenin-ek eta Trotsky-k espero omen zuten, Alemaniako, Hungriako eta Austriako langille-riak altxatuko zirela Bedlingo bur-gesiaren aurka, eta proletargo ru-soarekin elkar hartzera etorriko. Baina hutsala gertatu zen esperan-tza. Gaurregun ere, dio Galtung-ek,

«Kapitalismorik ez duten Erresumak, ez ahal ditugu bada ikusten, bor-txaz eta indarrez «bere Erresuma anaien» kontra altxatzen?» (argazkian, vietnamdar batzuk beren ikurriña eskuetan jasoaz).

Erresuma ez berdinetako masek ez dutela elkar hartzen. Arras erra-zago dela Erresuma barnean «kla-se antagonistek» bat egitea, elka-rrinak eta komunak dituzten inte-resak eta helburuak eraginik.

Jokabide eta ekintzabide aipa-tuok, ageri denez, gizarteko borro-ka mailan ezarri beharrekoak dira, hau da, Erdiko eta Periferiako kla-sean arteko harremanen mailan.

Galtung-ek bere estratejia azal-tzen digunean, ekonomia eta poli-tika mailetako ekintzabideak ere ematen dizkigu.

Ekonomia alorrean, hau propo-satzen du: imperialismoa, gorago azaldua izan zenez, berari komeni zaion «langintza banaketa» ezar-tzen du Erdiko eta Periferiaren ar-tean, Periferiako ekonomia-egitura Erdiko ekonomia-politikaren men-pean dago. Periferia edo herri az-piratuak ez da bere ekonomia-aren jabe. Ezin du, bere premiak eta beharrak zein diren, erabaki, ez bere helburu propioei dagokien es-tratejia eraiki ere. Egin behar due-na, beraz, zera omen da, bere ere-du propioa sortu eta bere bideari jarraitu, honela berak nahi duen egitura sortzen eta indartzen abia-tzeko.

Politika alorreko ekintzabidea, be-rriz, hontara zuzendu behar omen du Periferiak: imperialismoa era-ki eta ezarri dituen feudal egitu-rak suntsitzera. Hontarako seina-latzen duen jokabidea zera da: al-de batetik, herri azpiratuek elka-rrin arteko harremanak ugaltu eta hestutu egin behar dituztela, eta beste aldetik, berriz, munduan di-ren beste Erresuma-Buru indartsue-tara hurbildu babes eta laguntza eske. Horrela munduko Indartsuen artean liskarra berpiztu egiten omen da, eta, bidenabar, herri az-piratuaren edo periferien elkargoa indarberritu. Jokabide honen ara-bera Galtung-ek proposatzen du ere, ONU-rekin erlazio bereziak sortzen sailatu beharra dagoela. Er-lazio berezi horien muina hau izan-go litzake: alde batetik ONU-n sar-tzen sailatu, baina Elkartasun ho-nen asimetria simetrizatzeko; esan nahi du, Erresuma Handi eta Na-gusiek daukaten ahalgo gehiegiz-koa berdinatuzteko; beste aldetik, ordea, ONU-tik landara, «herri atze-ratuok» beren arteko Elkargo be-rezia eraiki edo indarberritu behar

omen dute. Elkargo propio honetan libreago gertatzen bait dira Perife-ria guzietako herriak. Elkargo ho-netan ez bait dute bortxarik jasan beharrik, eta beren nortasuna eta bere kultura inoren lotsarik eta beldurrik gabe bai ager eta bai aldeez dezakete.

—oOo—

Galtung-en estratejiaren aurrean, lehenik sortzen den galdera hau da: ekonomia, politika eta kultura aldetik hain menperaturik dagoen «herri atzeratuak», nondik sortu ahal izango du, aldakuntza sakon hori lortzeko indarra eta ahalme-na? Galtung-ek, egia esan, ez du funtsezko irtenbiderik eskaintzen.

Soziologo honen helburua, agian, beste bat da. Ez ekintzabide eta jokabide praktikoa eskaintzea; egin-kizun hau norberak asmatzekoa izango litzake, norbera dagoen ego-era konkretuan eta berezian.

Galtung-en xedea, esan genezake, imperialismoen teoria ximpleak eta ideologikoa merezi duten mailan eta tenorean garbiro ezartzea izan bide. Maila hori, sarritan, txit sahietskorra edo osotasunik gabea da. Imperialismo-teoria ezagunen te-norea, berriz, dogmakeriaz gatzatua.

Galtung-ek, halabaina, bere es-truktural teoriarekin, imperialismo-aren errealtateari sahiets eta aur-pegi ugariagotatik argi egin dio, eta, bidenabar, imperialismoen mila alderdiak erakusten ahalegin-du da. Zer esanik ez dago, horrela imperialismoa alde batetik zabaldu egin duela, eta beste aldetik, be-rriz, erlatibizatu.

Imperialismoari zabalune handia-goa emanez, eta bidenabar, imperia-lismoaren fenomenoak konkreta-tuz eta erlati bizatuz, fruitu opa-roa ken lezaioke Galtung-en estruk-tural teoriari. Ondorio onurakor hau zera izan bait dezake: alde batetik, munduan diren imperialis-moaren mila aurpegi errazago ager-taraztea eta salatzea; eta, beste aldetik, imperialismo mota bakoitza-ri bere egoera eta kondizio jakine-tan dagoen eta dagokion estratejia eta ekintzabidea egokitzea. Azter-keta eta jokabide monolitikoak eta dogmatikoak ez ditu guti borroka-tzen Galtung-en teoriak, eta fruitu hau, besteak beste, ez da lurtean usteltzen lagatzekoa.

BEOBIDE eta IZAGIRRE'tar MARIA

— Jose Zubizarreta-ren alarguna —

Bere 86garren urtean il zan, Donostian, Abenduaren 5ean.

Goian Bego

Beronen seme-alaba, illoba eta ahaideek otoitzetan go-goratzeko eskatzen diuete.

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARAKOAK

URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxekoa 65 19 60

Landolakoa 65 19 33

URRETXUA

Urrutizkiñak:

Landolakoa 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumaiakarregi, 7'gn

URTAIN

Imanol Laspiur

Abendu hil honen 3-an Urtainek Paul Rondon amerikar beltzarekin burrukan egin duelarik, irabazle jarri dute juezek. Ez da halere jendea konforme atera; gutxienez parra behar omen zuen izan, edo ta Rondon horrek berak irabazia izan arren Urtaini eman omen zaio txapela.

Artikulu hau burrukaldi horren aurretik idatzi nahi nuen, baina denbora faltak eraginik ezina izan zait. Gaur, ordea, irabazle atera delako idazten ari naiz eta, ustegabekeria badirudi ere horrela da, ez bait nukean ezer idatziko galtzaile atera balitz. Galtzaile deanean guztiek omen dute arrazoiak. Baina irabazle agertzen zaigunean ere jendea ez da konforme.

Hotz ikus dezagun Urtainen momentu eta aurrerabidea.

Beldurrik gabe esatera noa: Urtaini aspaldi hartu zitzaion neurria. Neurri hori majo hartu zion Etxeberriak berak, Peraltak, Blin-ek eta zer esanik ez Cooper-ek eta portorrikotar King Romanek.

Bozeoan aurrera eta goraka bidean abiatzeko, baina batez ere goren mailako burrukalaritza izateko, klase handiz eta nagusitasunez eratsi behar ditu "bere-aldean" dituen aurkakoak. Ray Shugar Robinson erdi pisuetan, Joe Louis, Rocky Marciano, Cassius Clay, Joe Frazier, George Foreman eta beste batzuk astunetan beren klase bikain horregatik iritxiak izan dira gorenaraino. Goren maila horretara heldu baino lehen munduan diren beste guztiak edo gehienak menderatu izan dituzte eta beren aurrekaldean jartzeko din izan direnak, aldiari aldiko eta mendearen mendeko, beha joak izan dira. Goren maila horretara heldu ahal izateko, klasea lehenbizi eta gero entrenaldi handi eta gorputz zainketa sendoa, noski. Horrela ez baldin bada, kontura orduko lelotze bide latzetan abia daiteke bozealaria.

Egia esan, nik neuk ez nuke Cooper batek Urtain erabili zuen eran berriz ikusterik nahi; ezta ere, azaldua zaigunez, Peralta beraren edo Blin baten aurrean hartu zuen tratu txar horretan. King Romanen aurka jokatu zuenean, benetan gartsu eta ausart burrukatu omen zen Urtain, baina galdu egin zuen. Eta, zer irabazi balu ere, aurpegia markatua eta handitua bukatzeko? Galtzetik at, ez dakit nahikoa jendek ikusi duen Urtainek hartua duen arrisku bidea, King horrek berak ere majo joa eta mazpildua utzi bait zuen. Baina nor dugu bada King Roman hori? Egia esan, Urtainen aurka agertu baino lehen ez genuen ezagutzen. Hori hainbateko bozealariak erruz omen ditugu Amerika aldean.

Eta, nor eta zein dugu bada gaurko Paul Rondon hori? Gaurregun gauza handirik ez, egia esan behar. Rondon hau, bai, munduan xapeldun izana dugu erdi astunetan, baina garai haretan bazen beste xapeldun bat: Bob Foster (beltza hau ere). WBA erakundeak onartzen zuen kanpeoiak genuen Rondon eta WBC-arena Foster. Beraz, erdi astunetan bi kanpeoi zeudelarik, behingoz biak bat egitea erabiki zen eta WBA alde batetik eta WBC bestetik bat etorri ziren: Foster-ek eta Rondon-ek elkar jo behar zuten. Horrela izan zen eta Fosterrek bigarren erasoaldian lo utzi zuen gure Rondon. Esan ohi dugunez, ez zen kolorerik ere. Beraz, Rondon honek bazuen bere neurri neurtua ondo hartua.

Orduan Rondonek erdi astunetan zer eginik ez zuela ikusi zuen Fosterrek eman zion egurraren ondoren eta pisu astunetara aldatzea erabaki zuen. Astakeria. Foster bat bade'ako Rondon kanpeoi izan ezina baldin bada, are guttiago pisu astunetan. Horretarako gizendu eta pisu handiagoa hartua beharra ukan zuen eta, hona hemen non dugun, 92 kilodun gizona.

Harrez gero Vicente Paul Rondon honek hiru burrukaldi egin ditu eta hirurak galdu. Nor dugu bada bera? Beheraka dihoakigun bozeadorea. Horregatik egin du horren gutti Urtainen aurka eta, Urtain gehiago ez delako, ez du ge-

hiago egin honek. Biak parra (hutsen = nulo).

Baina Urtainek duen ibilbide neketua azter dezagun. Bada Yamil Chade izendun bozeadore gertatzailer amerikarra. Lehenago Espaniara etorri zen Urtaini Jose Frazierren aurka bidea jarri zizaion. Utikan! Noiz arte jendea engainatu? Nongo mailan dugu Joe Frazier?

Begira: Bob Fosterrek bi erasoalditan neke handirik gabe lurre-ra jaurtia izan baldin badu Vicente Paul Rondon, Foster hori norainokoa den ikus dezagun Frazier eta Cassius Clay baten aurrean. Dugarik ez, Foster hau benetan on ona dela, klase handiko bozeadorea, kolpe handiduna eta erdi astunetan aurkako serioerik ez duena. Hau honela delarik, eta bere pisuko denak horren askar menderatzen dituelarik, pisu astunetan zerbait egitea pentsatu zuen eta, hona hemen, orain urte bat inguru, Joe Frazierren aurka jarria. Ezta kolorerik ere. Hasi orduko, bigarren asaltoan jo ta lurrean utzi zuen Frazierrek. Agur Fosterren ametsak. Baina oraindik arestian, aurrean bertan, Cassius Clay bozeadore miragarri edo harrigarri horren aurka egitea erabaki zuen Fosterrek. Pisu handietan zerbait egin ahal izateko bigarren aproba. Ez da ezer egiterik: Clay majo jostatu da, ohi duen eran; dantza ta dantza Fosterren aurrean, noiz-behinka bere beso bata luzatuaz eta nahi zuen guztietan Fosterren aurpegia urratuaz. Azkenek, katu eta sagu arteko burruka baillitza, ez bait zirudien besterik, bukatu nahi eta Clayk emaniko "bat-bi, bat-bi, bat-bi" beldurgarri horien indarrez seigarren erasoaldian behera Foster, 10.

Zer erakusten digu honek? Foster mila aldiz Rondon baino hobea izan arren ez duela ezer egiterik pisu handietan, are guttiago Frazier eta Clay bezain onekin. Izan ere, historia osoan erdi astun batek ezina izan du beti pisu astun bat mendera bozeoan. Baina Foster ikarragarri on honek ezer egin ez badezake goi mailan diren pisu astun horiekin, zer egin lezake Urtain batek Rondon erraz eratsi ezina badu? Are gutiago Rondon hori berehala birrindua izana bada Fosterrekin, eta Foster hau jostailu baillitza Frazier eta Clay horien aurrean.

Ez gaitzate engaina. Bozeoan gauza zikina dabilkigu eta dirua da nagusi. Gizonak ez du kontatzen. Hala ere honelatsu esan omen du Urtain-ek Rondonekin burrukatu aurrean: Pierda o gane seguiré boxeando, seguiré, como el de la tele (!). Honetandatzat Urtainen benetako arriskua.

Madrilen Rondon aurka izan duen burrukaldi horretan, Urtain inoiz ez bezala geldo eta motel agertu omen da; indarrik gabe gainera, kolperik gabe. Baina, gora ala behera dihoakigu Arruako gure morroskoa? Hogeitabost egunetan bakarrik entrenatu omen zaigu. Betikoa!!! Noiz esan behar digute ikarragarri ongi gertutua azaldu zaigula? Betiko leloa: Urtainek ez omen du serio hartzen bozeo arazoa. Beraz, hutz beza kirol zail ho-

ri eta etxera bedi. Oraindik gairaz dagoke, baina geroago beranduegi luke. Aurrenik gizon iratza du eta ez jostailu bihurtu. Benetan maite duten adiskideak ote dabilkio inguru? Zer nahi dute Urtainengan, GIZONA, xapelduna DIRUA EGITEKO MAKINA? Kontuz bide horretatik.

Urtain fenomeno ikaragarria dugu harri astunak jasotzen. Baina bozeoan ezina zaio gorago irteta eta bai ordea korde galdurik noizbait agertzeko arriskua. Bozeoa ez da harri jasotzea. Urtain atleta ikaragarria da; bere gorputza dotore eta indarrez bete da. Baina bozeoan ez da aski. Ez dut gehiago esan beharrik, guztion begien aurrean baitugu erantzuna. Urtain gizon bezela maite dugu, Euskal Herriko seme bezala maite dugu; horregatik eta beranduegi izan ez dezan haxe esaten nioke: Urtain, eixera hadi; ez zaik inoiz ere damutuko. Egina dukana asko egina duk. Horren denbora guttitan asko egin duk; konforme gaitxudek. Frazier eta Clay aldamenara utzita ere, ez hadi Foreman baten aurrean jarri, ezta ere Jimmy Ellis, Bonavena, Patterson "agurea" eta beste hainbeste goi mailako horien aurrean. Bazekiagu zezenaren ere beldurrik ez dukana; horixe duk hain zuzen, Amerika aldean higan nahi duketena, show ederra, hainbateko oldartsu eta ausartik ez bait hixe zegok "kuadrilatero" horietan. Rondonen ondoren, berri King Roman haren aurka jarri nahi omen haute, gero Europako xapelduntza eskuratu eta azkenek Frazierrekin aurrez aurre jarri.

Ez zekiat hi engainatzen hauten ala ez, baina gu ez behintzat hemendik aurrera. Gaurgo bide latzagoa ta gogorragoa huke. Ez dituk hogeitabi urte bozeoan gehiago ikasteko eta gorputza punturago jarri ahal izateko. Bozeoak asko eskatzen dik: indarra eta golpea, bai, baina errefleju onak, intuizioa, mugimendu bizkorra, arnasa luzea, indar eta iraupen neurria gordezten jakitea edo-ta hori ahal izatea, aurkakoa ezagutzea eta bere "puntu makala" non duen igartzea..., horrez gain teknika handia. Ahalmen horien artean zenbat dituk? Kontuz gero, Frazier eta, batez ere Clay berdin samar aurkitzen dituk hamabosgarren erasoaldian. Ez hinduket Clay baten aurrean ikusi nahi, Frazier bera baino kaltegarriago litzaiake agian, luze egiten dik bozeoan eta jostatzen zekik, baina azkenerako handitua zegok aerioa. Esana guztien gainez eta zerbaitetara hel nakigukun, sakrifizio handiz eta egunero norbere burua zainduaz entrenamentu luzeetan barna joan beharra huke.

Ez gaitzate engaina, ez; orainarteko batzuk tongo izan baldina badira edo ez ere, zintzo bidean aurrera jo arren, ezin-bide antzo agertzen da Urtainen bozeo bidea. Ez gaitzate engaina: Urtaini neurria hartua zaio eta ez bezate bera ere engaina, ezta ere, ez beza berak bere burua engaina. Agur eta nire asmo hoberenak Urtaini; gizon izatea utzi baino lehen esna dadila esaten nioke.

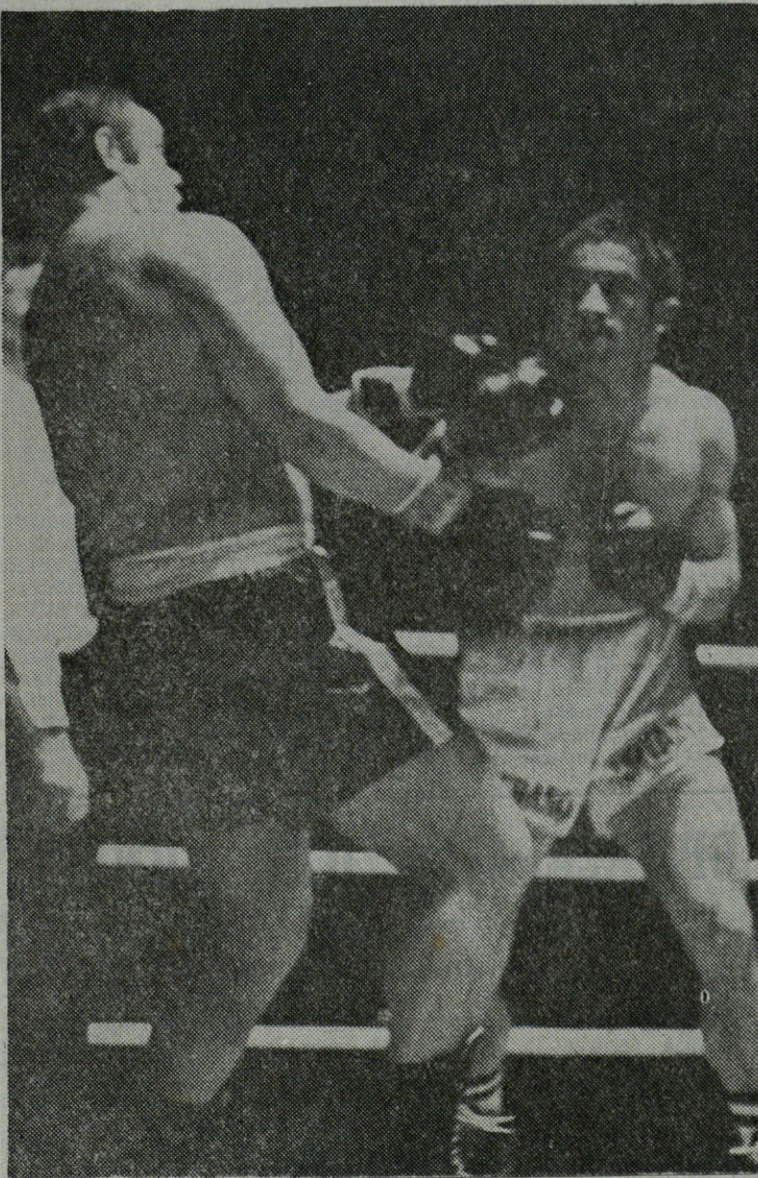
Ez Merkenak

Bai Onenak!

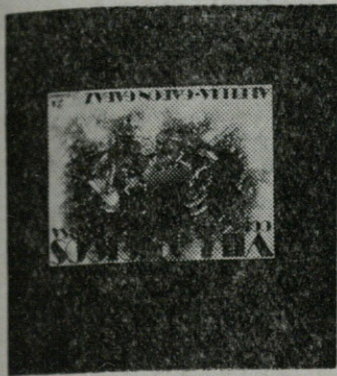
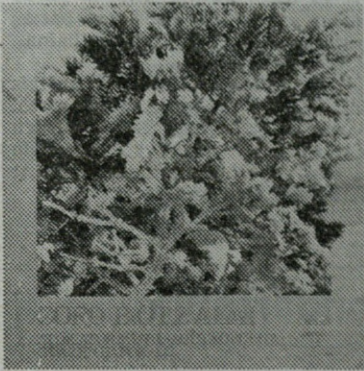
Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

DISKOAK

Alonsotegiko «Gure Ametsa» txiki eta aundi) koroek abestutako gabon kanta batzu, «Aitorren izkuntz zaarra», San Inaziorren mar-txa, batetik. Bestetik San Anton abesbatzaren gabon abestiak es-

keintzen dizkigute disku berri auk. Berriz ere esan beharra dugu: «Columbia» etxeak euskera geiago zaindu bear lukeela, euskal kantaz negoziarik egin nai badu.

BLAS DE LEZO

ETXE ONTAN DAUZKAZU SAGARDO, ARDO GAIN-GAINEKOAK ETA EDARI GUZTIENTATIK

Bias de Lezo Kalea, 8
Urrutizklbia 41 20 05

DONOSTIA

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros

Municipal de San Sebastián

Banen baneko azikay
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torelavega'ko Perira joan
etorriak

Eskola estaduaren ordezkari zintzoa

Gure gizartean eskola izan da be-ti egitura guztien sorrera. Mito hau ez da burugabea. Maila haundiak igotzeko eskola behar da. Eskola-rik gabe ez dago inora joaterik, esaten didate nere zaharrak.

Egia da. Erakutsi gabeko gauzak aurkitzen ez dakian tresna utsa de-la dirudi gizonak. Gero gizartean ostikoketari ekin dakion, gizona puz-tutzen duen haizea, eskola da.

«Jakintzak askatuko zaitu» diote batzuk. Besteak, berriz, gizarte bur-gesaren «jakintza», bere logika pus-ka egin behar da: «Ametsa duzu gizonaren neurria».

Gizarteko landare berriak, kultu-ra, teknika, ideologiaren bidez maila burgesaren zerbitzari bihurtzea da eskolaren helburu bakarra. Ume onenak bilatzen ditu eskolak au-rrena. Hoiak zein dira? Burutsuak, isilak, erantzuten ez dakitenak, bu-rua altxa gabe lana egiten dutenak, hots, morroi zintzoenak.

Lehen-eskolan hasten gera gizar-tea zatitzen: batzuk azkarrak eta besteak motzak, batzuk pizkorrak eta besteak motelak, batzuk agin-tari (maixu) eta besteak langile (ume), dituzu. Gauza politak esaten dituztenak, maixuak eta gauzak on-do egin behar dituztenak, ikasleak. Ondo hitzegiten dutenak, onak eta hizketan ikasi behar dutenak txar-rak, behekoak.

Sagarrak bezala gera gizonok ere lurrean: ustelak eta finak. Ustelak ez dute hitzik, deabruarenak bait dira. Finak, berriz, langile jatorrak eta zerbitzari egokiak dituzu.

Biharko gizonen buruan sartu be-harra dauka kapitalismo sistemak bere balioak iraungo badu. Txiki-tandik sartu beharra gainera. He-ziera hontan dago eskolaren izate osoa.

Arkume gutxiago izango Lukete agintariek ume bakoitza askatasun giroan, bere izaera onartuz eta lan-duz, barru aldea gaixotu gabe, he-

ziko bagendu. Gehienok, bai ikasle eta bai irakasleok, errespetatzen dugu eskolaren dantza sakratua. Eta dantza hau egin nahi ez duenak steriko haize freskoa hartu behar.

Dantza sakratuaren behatz ditu-zu: liburu ofizialeak, burutapen gu-ziak idazteko dagoen harbel beltza, idazkola, zuzendari prestuak, inon sartu gabe azpitik dena jorratzen duten apaiz «jatorrak», sikologoak, barruko bizitzaren hortz guztiak eza-gutzen dituzten sorginak, alegia...

Eskolaren jokoa: Azpikoen edo umeen gogoetak ito. Goikoen ohi-turak ontzat eman. Burulanari, agin-tari eta maixuen lanari, eskulanari baino garrantzi gutxiago eman gi-zartean.

Eskulanak baino meritu haundia-go duela burulanak ikasten dute eskolumeek. Zergatik? Nork eman dio balio hori?

Aurrera jarraltzeko ateak ixten zaizkio burulanerako maila iritxi ez duenari eta eskulanera jo beha-rrean aurkitzen da. Maixuaren bai-mena behar da batxillerrari ekite-ko. Ez dezake nahi duen guztiak bide hau hauta. Bai, ordea, eskula-nerako bidea. Batez era txarrak du

aukera hau.

Eskolak ez du ume baten etor-kizuna lotzeko eskubiderik. Ezta maixu batek, igerle bihurturik, ume-aren geroa erabakitzeko ere. Zein da nor, ume bat ona ala txarra dan edo hala izango dan esateko? Hau ez da umeak hezitzea, zatitzea bai-zik.

Nor diran ume zuzenak eta zein gizon langileak jakitea da estadu-aren kezka. Baita lantegietako na-gusiena ere beren ondasunak eta etorkizuna zaitzearren.

Zoritzarrez guraso askok ere on-tzat ematen dute zatiketa hau. Hau bait da biderik errazena: ume txar-rei egurra emateko eta zintzoel goxoak. Jakin dezagun armama sa-re hau puskatzen salatzen ez ge-ran bitartean ez gerala ez umearen zoriona eta ez gizadiaren ona bi-latzen ari.

«Jakintza asko» eta nazka ge-hiego sortzen dute eskola asko eta askok.

Ume «ona», gizon «zuzena». Ha-ra hor zenbaiten helburua. Ezber-dine al da zure helburua, guraso?

J. J.

aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA:
FUENTERRABIA, 19 - URRUT. 11450
DONOSTIA

DEPURACION DE AGUAS S. A.

Ur lanetan eta zereginetan berezia edangarri, lantegiko eta igeritako urak gertutzeko zikindutako urak garbitzeko.

Urrut. 32 37 00 - 31 00 10 - 32 37 01
Gordoniz, 44

BILBAO

baztan

BESTAK

Oraingoan aipatu behar ditugu Ituren-go Aurtitz-ko auzokoek ospatutako bestak. Aurtitz, Ituren-go auzo bat da, Mendaurko altzoan kokaturik dago eta hango iende guzia euskaldun garbia da. Aurtengo Sanmartinetan behin ere ez bezalako bestak eginak dituzte aurtiztarrek San Martin bezperen txistulariek eta Zantantzar joileak ibillaldi bat egin zuten. San Martin egunean Meza ondorean ahari jokia eta pilota partidak. Bigarren egunean igandearekin eta goizean Oñate-ko ardi zakurren konkurresoan bigarren Saria atera zuen zakurrak bere abildade miresgarriak ederki erakutsi zituen. Arano-ko "Nere" zakurrak lan ederra eginik iendea bozkariotan ezarri zuen Eguerdian Lizaso eta Lazkano bertsolariak kantaldi ederra egin zuten. Bestak iraun duten lau egunetan arratsalde eta eguerdian naiko soñu eta dantza gazteria ederki iostatu delarik. Azkenengo egunean, Soka-Tira ezkonduak ezkongaien kontra eta Ziriko-Iate. Gero erran beharrik ez dago umore ona etzela falta, kantu bertso eta dantza. Aurtiztarrek bestak ederki igaroak dituzte, elkartasuna eta umore sanoa izandu da besta hauetan agertu dutena. Iarraiki hortan zuen ohiturak ongi zainduaz.

MUTIL-DANTZA

Arras uste ginuen aurtengoz gure mutildantzarien eginkizunak akitu zirela, baina horra berriz ere arizkundarrak lotuak beren lanari. Joan den San Frantzisko egunean Iruñeko "Labrit" deitutako frontoiaren eta "Oberena" Elkarteak antolatutako dantzarien eguna ospatu dute, bilgura hontan nafartar dantzariak bakarrik ari izanak direlarik. Arratsaldeko zazpi terdian eta frontoia gaineraño bete zegoen eman zitzaion dantzarien saioari hasiera. Hor aritu dira: "Oberena", "Anaitasuna", "Iruña Taldea", Aintamentukoak, Urdiain, Lizarra, Tafalla, eta Arizkongo mutildantzariak. Talde bakotzak bi dantzaldi saio egin zituen eta "Oberena"ko txistulari taldeak ere soñaldi xarmanta egin ere. Txistulari talde hau aunitz gustatu zitzaigun, denak gazteak neska eta mutillak. Txistulari talde horrek "Gernikako Arbola" rekin bukatu zuen, entzule guziak zutik kantatu zutelarik.

Nafarroako dantzak izan dute ohore eta dantzari talde guzietan ere jakin dute sor-lekuko dantzak merexi duten neurrian erakutsi. Baztandarrek agertu zituzten: Muxikoak eta Sakar-Dantza. Talde guziak ongi, ez dugu inor berexiko eta iendeak ere bere bozkarioa horrela erakutsi zuen denen ohoretan esku-zarta ugariak eginez.

"Oberena" Elkarteak datorren urterako pentsatua dauka Euskal-Herri osoko dantzarien bilgura bat egitea. Hala egiten balute gauza ederra izango litzake. Zorionak "Oberena" Elkarteari.

Urtea bukatu baño lehen oraindikan arizkundar dantzariak ari beharrik ditugu. Ilabete honen 17-an Azpeitian beste dantzari talde batzuen artean gureak ere baztandar dantzak erakutsiko dituzte. Azpeitia-ko euskal besta haundi hoiek lagundu beharrez hortxe ariko dira arizkundar mutildantzariak.

M. IZETA

andoain

EUSKAL ASTEA

Andoaingo ikastolak eraturiko euskal astea joan da; nahi baino azkarrago joan ere. Abenduaren hiruan Xabier Donearen eguna zala eta Done hau ikastolako zaindaria denez gero, aste bat aurretik ospatzen hastea erabaki zuen. Urtero bezala ikastolako batzordean sorturiko gauza izan zen. Bi helburu izan dira nagusienak noski; Xabier ospatzea eta hori bide nabar eta egun horren inguruan jakintza astea eratzea. Irakasleek, haurrek eta guraso geranak gaurko euskal ja-

kintzaren egoera nolabait eta zertxobait ikastearen; eta ez irakasle, ez haur eta ez guraso diranentzat baitere. Gaurko Euskal kulturaren arazoak azalduaz, kontzientzi hartze baten urratsak izan zitezten. Aste hau ahal zan ondoen eratzeko, gai hoietan zailduak dauden gazte batzuei dei egin zitzaion; bi edo hiru bilera ondoren nolabait zehaztu ziren egitamuak eta lanak banatu baitere. Programa harro eta izen haundikoa egiteko asmorik ez genuen izan, apala eta zaratarik gabekoa baizik; izen haundiko jai aldia egiterik ez dagoelako. Oztopoak eta zailtasunak nun nahitik azaltzen dira eta guri ere iritxi zizalzikigun; nola ez? Gure herriaren oztasuna eta geldokeria eragin nahian erabili behar genituen tresnak, eskutan ez ditugu eduki; ez digute utzi, ez digute erraztasunik luzatu. Hiru tantotan finkatu ginen; HITZALDI ETA ALKAR-HIZKETAK, EUSKAL MINTZA (Pelikula); EUSKAL-LIBURU ETA DISKAEN ERAKUSKETA eta HAURREN OSPAKETA ETA JAIALDIA. Beti ohi denez, gure lana gaizki ikusi duan taldetxoan izan da; euskaltzale azaltzen dan taldetxoan, baina bere jokia egin nahian dabilena. Gure herriaren borroka onartzen ez duan taldea, gure herria bukatu nahi luken taldea; norgabeko bururakizunaren izenean gure herriaren nortasuna gal erazi nahi luken taldea. Gai hau ez da horaingoa; aspalditik dabilzan areioak dira horiek, baina nahiko lan izanen dute. Bere buruak, ustekabea, salatutik daude; sator lana egin nahian dabil, baina satorra ere harrapagailuz erortzen da. Lehenago ere horrelakoek ikusirik dauzkagu, baino arretaz ibili! Kandelak pizturik dauzkagu eta argizaita oso luzea daukate kandela horiek. ASTE HONETAN asko ikasi dugu.

Lehendabiziko mintzaldia gaurko euskal literaturari buruz izan zan eta hori bide nabar Arregi Rikardo zanaren eta HERRIAREN LEKUKO izena duan idaztaren muina argitu ziguten. Ongi argitu ere! Giza-talde txikia izan zan. Bigarren alkar izketa EUSKERA-HERRIA eta IKASTOLA izan zen. Elkar izketa hortan alakoxe eztabaida izan zen eta mozta izan ez bazen, gaur horaindik han egongo ginen. Egun hontan giza-talde haundixegoa izan zen. Hirugarren alkar izketa eta hau ortziraletan zalarik, XABIER DONEA ETA BERE GARAIA, izan zen.

Egun hontan giza-talde nahikoa izan zen. Mintzaldi horiek zuzentzen zituztenak etziren makalak! Han ikasi genituen guztiak hemen ipintzerik ez daukagu baina zerbait ikasi nahi duanak bazedukan zer ikasirik! Euskaldunok jakintza zaleak bezala azaltzen gera baina hori ez da egia; Andoaingen behintzat egia hori ez da azaltzen. Zergatik? Honelako uneetan, honelako mintzaldietan inor gutxi agertzen galarako. Gu oker egotea ere, litekena da; ezjakin batzuk gerala uste izatea eta danok jakintsuak izatea. Horrela bada, Hobe.

Barkatu! Larunbatean, ikastolako haurren meza izan zen; arratsaldeko bortzetan. Hura zan elizkizuna hura! Beinere ez bezalakoa. Elizkizunaren ondorean haurrei askartxo (merienda) eman zitzaion eta ezetzik ez zuten esan; mauka, mauka jan zuten. Igandean eta goizeko hamaikaterdian La Salle'ko ikastetxean jaialdia izan da; motza baina mamitsua.

Asko dago eginik eta gehiago egiteko gai direnak ere agertu ziren; antzerkia arras ongi egin, berretasun osoenarekin. Lan egin zuten haurrek, a zer nolako bereztasuna dadukaten horrelako lanak egiteko! Dantzariak zer esanik ez; abeslaria beti ohi denez oso ongi. Dakizuten ez aste gutzian izan da Euskal liburu eta diskaren azoka; astelehenetik hasi ta Igandeko ordu biak arte. Azoka esan dugu baina azoka izan hori gaizki, oker erabili dugu. Idazti eta diskak saltzen jarri diranean bi edo iru asmoekin jarriak izan dira; batetik, euskal kulturak zenbat lan egin duan azaltzea, eta hau idatzi beharrik ez dago, bertan datza. Bestetik Euskal-kulturak daduzkan izan gaitasunak (Posibilitateak) agertzea; eta bestetik, nolata ez, ikastolaren alde dirutza koxkor batzuk sortzea. Hori egin bada edo hori lortzeko ahalaginak egin badira zertxobait egin dugu. Dirutza aldetik begiratuaz zerbait egin da; hoiei ta hamar mila laurlekoren saltzea egin da. Haurren heziketarako eraturik dauden idaztixoak eta pertulak idaztiak saldu dira gehienik; kondaira (Euskal-kondaira, alegia) alde-

tik eraturik dauden idaztiak ere ongi; hasieran esan dugun bezala, izen haundiko jaialdia ez ditugu eratu eta izen txikikoez izateko nahikoa egin da. Hurrengo batean gehiago egingen dugu. Azkarki eta larri egindako berri emate hau amaitu baino lehen, eskerrak eman behar dizkiegu gure inguruan laguntzen ibili diran guztieri; inor ez dut izendatu nahi. Eta eskerrik haundienak eman behar diozkagu «Zinema Mai» ri, beroiek gure alde azaldu duten gogo onarengatik! Behin edo behin esnatzen hasi zeratenean...

Taldeko BINGEN

elgoibar

MARXISMOAREN AZTERKETA

Elgoibarko Parrokiak antolatuta eta honen babesaren pean, Azararen 22 hasiera emana dugu eta Urtarrilaren 25 bukatzeko, marxismoari buruzko ikastaroa eta hamar jardun aldikoa izanen da ikastaro osoa, astean jardunaldi bat emanaz.

Ikastaro hau euskeraz izanen denez, euskaldunok hemen dugu marxismoaren barna sartu eta hain eguneko dugun gaia aztertu eta ezagutzeko aukera.

«Gizona eta materialismo historikoa».

«Gizona eta jabetasuna» aztertu ondoren;

«Marx eta komunismoa» «Gazteria eta marxismoa».

«Marxismoa eta nazionalismoa» emanaz jarraitzeko. Azkenik:

«Lenin, Stalin, eta Mao Tse Tsung izanen dira erabiliko diren gaiak. Arras interesgarria derizkiogu Gaurrate jesuita argiak eskeini lezai- gukeena gai hauetan.

Adin denetarik euskaldunetaz beteta ikustea itxaro dugu, hasieran honela da behinik behin, Urbitarte Biltokia. Euskaraz maila honetako ikastaro bat egitea, lehen biziko esperientzia denez, ikastaro honek euskaldunen aldetik izan lezakean giro eta erantzuna, beste zenbait ikastaro interesgarri baietza edo ezetza ematea dela esan behar.

Gai honetaz berri ematen jarraitu nahi dugu, alkar hizketa giroa eta beste zenbait iritzi ikastaro honen inguruan delarik. Laister arte

F. HARRI

pasai antzio

ELIZA BIZIRIK

Denbora da teologia ikastaroa hasi zela, pundu hauen inguruan: —Gaurko gizarteak sorrerazten dizkiguten kezak.

—Gizonaren muga hertsuak eta bekatua.

—Giza-dignitatea, gaur.

—Elkargoa eta munduaren berekoieria.

Anitz frutu espero dugu ikastaro honetatik. Gazte multzo dextentea biltzen da aspaldi batean berea zuten «Alkartasuna»-n. Asmoak ere ez dira eskasak, gaiek ikuserazten digutenez. Badago bai, herrian eta giza-dignitatean finkaturiko fedearen premia.

ZINE-FORUM EUSKERAZ

Tamalez, saio honek porrot egin duela aitortu beharrean gaude, izan ere, lehengo 29-ko saioari me-rezi zuen erantzuna eman ez zitzaioela ikusiaz, Batzordeak saio hau gehiago ez ematea erabaki zuen. Etorritako jendea, ia dena Donostikoa, etab, «Accidente» ikusteko asmoa zuen. Forum delakoa ez zitzaion axolik. Eta euskeraz bazen, guttiago. Penagarri benetan bainan hala gertatu zen.

Ezin gaitzek urrats handiegiz ibil. Hori ez litzake aurreratzeta. Banan banan eman behar ditugu pauso hoiek, bainan biziki, agudo ta etsi gabe. Jar gaitzen lanean! Egitekorik badago.

XABIER-KOLDO

ondarrabia

EGUBERRIAK ETA «BOIKOT»

Eguberriak, Urte-Zaharrak, uste orduko gainean ditugu. Jai hauetan elkarri «zorionak» eta «urte berri on» opa diogu. Herriko haur, gazte eta hain gazte ez direnak ere, kale kale kantari ibiltzeko ohitura badugu. Baina azkeneko urte hauetan ez ote dugu ohitura hau gutxitzen ikusi?

Batzuk, folklore hutsa dela diote; kantatu hutsarekin ez diogula gure herriari soluzio biderik eman- go alegia. Besteak berriz, prolema guztiak ahaztu eta Eguberri jaiak kontent igarotzeko egunak direla.

Noizpait garbi ikusiko ote ditugu gauzak? Nondik jo? Nola jokatu? Iritzi danak dira errespetagarri. Ez dezagun pentsa bakoitzaren iritzia dela onena eta besteena kaltegarria. Egin beza bakoitzak bere lana eta egiñakin ager dezala, berea dela egokiena.

Baina haxe eskatzen dugu, guttienez: GURE ERANTZUNA EZ DEDILLA BOIKOTA IZAN. Ez gaitzen gureak diran ohiturei boikot delakoa egiten. Egitekotan, beste ohitura batzuei egin. Beztela, gure erantzuna, gure ohiturak utzi eta beste herri batzukoak hartzea izaten da.

Elkar gaitzen denak, irten gaitzen kanpora eta ez ditzagun utz alferrik gaitzen gure ohitura, kanta eta dantzak. Ekin eta jarrai.

K.

Federiko Barra

KOKTELAK

Fermin Calbeton, 27

Urrutizkiña: 42 06 96

DONOSTIA

M. Alvarez'en Alabak

ZORROAK ETA ATERKIAK

Narrica, 10

Urrutizkiña: 41 00 75

DONOSTIA

RESTAURANTE

Bar

Joxe

Mari

Fermin Calbeton, 5

Urrutizkiña: 41 46 45

DONOSTIA

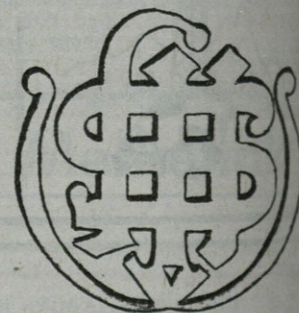
IDARRETA JULIAN

BITXITEGI

(Joyeria)

Bitxi apañak

ordulak zuzenak

Narrica, 13

Urrutizkiña:

Denda: 42 52 20

Etxea: 42 26 30

DONOSTIA

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIA

URTIETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

marquina

GABON-GIROAN SARTZEN

Liturjiak berak baiño ere leenago ta obeto Gabon-giroa gertatzen daki- enak badira: gure kaleetako den- dariak. Aspaldi asi ziran Gabon- irudiz erakusapalak apaintzen.

Markiña-ko Gurasoen Alkarteak ere, Gabon-folkloreari berea emon nairik-edo, sariketa bi eratu ditue bata, Gabon-abestia eta "Jaiot- zena" bestea. Abesti-sariketan, Markiñan eta inguruetan bizi diran 14 urtetik beerako umeak sartu daitezke. Talde bakoitzak abesti bi abestu bearko ditu. Bietatik bata, epai-maikoak ezarritakoa, eta bes- tea bakoitzak aukeratzaren dauana. Epaimaikoak "Mesias sarritan" eus- keraz, naiz "Noche de Dios" erde- raz artu ditue talde guztiak abes- teko.

"Jaiotzen" sariketan, Markiña-ko sendi, alkarre, eskola ta abar sartu daitezke. Epai-maikoak il onen 22 ta 23-an batetik bestera ibiliko di- ra "Jaiotzak" aztertzen erabagi zu- zena emon aal izateko. 23-an arra- tsaldean izango da Gabon-abesti sariketa, eta antxe jakin-azoko di- ra sariketa bietako irabazleak eta beste saridunak.

GABON-OITURAK

Adiñekoak diñoenez, leenago Mar- kiña-n kalerik-kale ibiltzen ziran "Marijesak" abesten. Jatortziz Ger- nika-aldekoa ei da izen au, entzun dodanez. Kalean ibiliz abesten zi- ran Gabon-kantari esaten eutsen, leen, "Marijesak". Aurten ere ba- dago zerbitu egiteko asmoa. "Olen- tzero" ikazgiñaren irudia gure ka- leetan azaltzekotan dira gazteak. Baiña... betikoa! Zelan lortu orre- tarako baimena? Or dago unteza! Ondo gogoan dogu oraindiño igaz- koa: Jai-eguneko meza ondoren, elizan bertan emon bear izan eben gure gazteak kalerik-kale emon bea- rreko kantu-aldia. Ain neke aundiz ta ardurak gertaturik egon, eta az- kenean dana pikutara...!

UMEEN GABEKO EUSKAL- IKASTAROA

ZERUTXU Alkartea, Markiña-n euskal-kultura indartzeko sortua izan zan. Baiña batez ere, euskal- izkuntza ta oiturak indartzeko.

Egunez Ikastolara ez dabilizan umeak gure izkuntzaz ondo jabe- tu daitezcan, gabeko ikas-aldiak ja- rri ziran. Beste aldetik gure "fol- klore" indartzeko "Zerutxu" Dan- tza-taldea dogu. Nork ez dau eza- gutzen gaur, umeen dantza-talde ospetsu au?

Markiña-n badira, zoritxarrez, gu- re izkuntza dala-ta lau txakurraun- di emongo ez leukeenak. Baiña eu- ren mutiko edo neskatxoak plazan dantzan ikusi nai...! Ori politta da, izan ere-ta! Baiña Zerutxutarrak gogor- edo biak edo bat ere ez.

Euskal-dantzari gagokiozala, ARRETXINAGA-ko MIKEL DEU- NA Taldeak ez dauala geiago pla- zara urtengo. Zartada gogorra izan da au, euskal-gaietan sartuta ga- biltzanentzat. Azkeneko urteotan motel-xamar ikusten ziran; gogo- rik ez edo, ensaiotara ere gutxi ta abar. Ta azkenez, ia berez-berez desegin da taldea. Zergaitik? Ondo aztertu bearrekoa dala deritxogu, urrengorako ikasbide izan dakigun beintzat...

KILI-KILI SARIKETA

Aurten ere etorri jakuz mutiko txapel-aundi ta abarkadunaren iru- diak. Baita umeak sariketan sar- tzeiko txartelak ere. Paper baten auxe diño: "Ipiñi nagizu agiri-agri- riko leku baten"; eta bai ipiñi ere guk pozik, KILI-KILI-ren maillako andereño ez irakaslerik ez da ora- indiño sortu-ta. Kili-kilitarren tal- dea, aurten, obetotxoago eratze- ko asmoak-edo dagozela entzun dot. Alan izan bedi!

EUBA-KO ALKARTEA

Bizkaian Ikastola-arazoetan zer- bait sartuta dagoanak, badaki Eu- ba-ko Ikastola-alkartearen barri. Gu ere alkarre orretakoan izan ga- ra, eta gaur arte beintzat ZERU- TXU ALKARTEAK ez dau ezetzik

esan, eta oraindiño izango garela uste dot... ala ez? Askok, azpike- riz jokatu dogula bota dauskue ar- pegira. Alderdi bitara jokatzen do- gula. Adarra jotzen beste nunbaite- ra joateko ta abar...

Adarjotzaille orreek nortzuk di- ran jakin nai nuke nik: gu ala gauzak naastatzen diarduenak!

Aspaldion, ikastola batzuetan be- zala, Euba-ko Ikastola-alkartearen inguruan ere gora-beerak izan dira. Gauzak tenten gogorrean egon di- ra ta azkenez indarraren indarrez "krak" egin dau sokak. Ondorenak oraindiño ikusteko gagoz. Emendik aurrera Alkarre onek Euba-ko Pa- siotarren etxean batzerik ez dau izango. Baiña Pasiotarren etxe one- tan beste batzar bat izan zan gora- beera onen ondoren: Eliz-ikasto- len arduradunak ziran batzuk, eta Eliz-ikastolen artean sartu leiteke- zanak, beste batzuk. Guk ere deia artu genduan eta an izan giñan, baiña ez Markiña-ko Ikastolaren izenean, geure kolkoak aginduta baiño. Ez daiguzala, bada, gauzak naastatu... Edo-ta ikastolako ume- en antzera, inolara joateko ere bai- mena eskatu bear ete dogu?

ZERUTXU ALKARTEA

beasain

IKASTOLAKO BATZARRA

Azaroaren 30-ean ospatu zen ur- teoroko Ikastolako Haurren Gura- so eta Bazkide-Laguntzaileen Ba- tzarra. Ehunda berrogeitamar bat edo bildu ziren. Gai hauek erabili ziren:

—Igazko diru-kontuen agerpena.
—Andereñoen soldata berriak.
—Gurasoek ordainketaz (kuotaz) egin zen galdekizunari eman zioten erantzuna eta berauen erabakitzea.
—Aurtengo Ikastarorako (72-72- rako) aurre-iritzi edo presupues- toa.

—Haurren min-hartze edo zauri- tzetan, zein Segurok erantzun be- har zuen.

—Irakasleak hilero gurasoe- kin biltzeko hartu den erabakia.

—Zuzendaritza edo Junta berri- tzea.

—Galde-erantzunak.

Ordu pare bat iraun zuen Ba- tzarrak. Galde-erantzunetan, hono- ko gai hauek atera ziren:

—Irakasleen lan-kontrata.
—Oinarriko Heziketa Orokorrari (Enseñanza General Básica) buruz Ikastolaz zuen egoera.

—Erljio Irakaskintzaren heda- mena.

Lehenengo gaiari, oraindainoko egoera nola izan zen agertuz gero, hemendik aurrerako aztertuko zela esan zen.

Oinarriko Heziketa Orokorrari buruz, garbi gelditu zen, Ikastolak eta Lizeoak osatzen dutela. Orain- daino 5 maila daudela legepean jarriak eta aurten 6-gna. jarri be- har dela. Hau da, poliki-poliki eta haurrak datozen eran doala osa- tzen. Hala ere ordea, 8-rak jarri eta berorietatik lehenengo fruituak ateratzen ikusi arte, ezin geneza- keela ezer aurreratu (ez Ikastolak eta ez beste edozein eskolak nos- ki), beraz, itxoin beharra geneku- san (ikusten genduen) erantzun zehatz batetara iristeko. Hau ongi ulertu zuten batzartuak.

Eta azkenik, kezka larriarik gabe baina kalean entzuten zen zenbait esames bide izanik, erlijio irakas- kintzaz galdegin zen. Erantzuna, Erljio arduradun den On Jesus Dorronsorok bidaliriko (berak ez zuen joaterik izan) txosten bat irakurtzea izan zen. Txosten har- tan garbi adierazten zenez, Oina- rrika Heziketa Orokorreko (Basica- ko) guztiei, arduradunak berak zuzentzen die zenbait ikastaldi as- teko egun eta ordu jakinetan eta horretatik at, astean zehar Irakas- learen laguntzaz betetzeko zesbait fitxa eman ere bai. Titikientzat (parbulario-koentzat) ez bide dago oraindik lan antolaturik, baina Ira- kasleak behar zen hainbat hezi- tzen zituela aitortu zen, abesti, esaera eta abarren bidez. Eta beste gabe amaitu zen Batzarra.

Urrengorako ezer eskatu behar balitz, guraso eta bazkide gehi- ago joatea izango litzateke, baldin eta joate hori, kontzientzia behar be- zala hartzen bada behintzat.

SAN MARTINGO PARROKIA

Aspalditxoan ikusteko dagoenak,

bilatuko du aldaketa eta berritze- rik! Egia esan, lehengoa ez dirudi. Fraileek oso ederki eta egoki txu- kundu, dotoretu, argitu eta bero- garriz osatu dute. Leku atsegina bilakatzen da lehengo aldean. Bes- talde, azalez bakarrik ari direnik ez dirudi. Sendika-sendika edo fa- miliak eta pertsonaka ezagutzen ari dira beren parrokia. Era jato- rra lanegiteko. Beraien mende den Beasaingo zatiarentzat, oso mese- degarria deritza. Beajondeizutela eta jarrai horrela aurrerantzean ere. Oron beharrak izanen ditugu.

MURUMENDI

areatza

TXISTULARIAK

Azaroaren 26'an Santa Cecilia ospatu eben Areatzako txistulariek beste urte batzuetan lez eta goize- ko bederatzi ta erditan pasakalle eder bat jo eben danok batera. Olako pasakallerik ez dago igan- dero Areatzan baina badago igan- dero beste pasakalle bat, banda munizipaleko txistulariek egiten da- bena. Zenbat erritan egongo da igandero, olako pasakallerik? Uste dot erri gitzitan egongo dala. Ur- tero, gure erriko txistulariak, iru edo lau kontziertu emotea ez litza- ke etorriko txarto, orretarako beste balio dabe ta.

ALFABETATZE-IKASTAROA

Aurten be aurreko urteetan lez, alfabetatzeko ikastaldiak asi dira Areatzan, bai umeentzat eta bai gazteentzat be. Beste ekitaldi bat- zuk be antolatu dira, euskera ez dakienentzat eta oso ederto jarrai- tzen dabe. Gazte batzuk dira one- tzaz arduratuta dagozenak eta nai ta denpora gixi ta oztopoak euki arren, zintzo zintzo jarraitzen dabe aurrerantza. Olako gazteak bear do- guz Areatza'n. Ederto mutillak!

AREATZATARRA

mutriku

MUTRIKUARRAK NAGUSI

Abenduaren 3an, Zarauzko pelota- lekuan Euskalerriko sokatirako txap- elketa ospatu zen. Elkarren arte- ko neurketa gogor eta ikusgarria benetan. Amabi talde ziren bateko eta besteko parte artu zutenak. Lau- kiniz, Ernani, Erandio, Urnieta, Es- koriatza, Zarautz, Dima, Arangoit, Agiña, Mendexa, Urretxua eta Mu- triku. Zazpi talde Gipuzkoarrak eta bost Bizkaitarrak. Talde bikainak, zein bainen zein obeak, ondo zail- duak, indarrez ta kementasunez on- gi orrituak. Jokoa asi bezain lais- ter Motrikoar gazte trebeak, argi eta garbi azaldu zuten lanerako griña. Ikusgarria zen gazte auen bizitasun, kementasun, indarra eta garra, bai asierako ekialditan eta ondorengo tenkadetan ere. Ikusi in- darrean gogor zeudela, eta teknika aldetik ongi eskolatuak. Inork uste ez zuen añaiko egokitasuna azaldu ere. Aukera-aukerako taldea osa- tzen dute Mutrikuko MIJO balle- rako gazte trebeak. BASARRI adis- kideak esan bezela, «triparik eta trabarik gabeko jende lerdan eta liraiña».

Markiñako pelota-lekuan Ekaina- ren 6an, izan zen Españiko Txap- elketan, talde au ber-bere atera zen garaille, txapeldun gelditurik, baiña zoritxarrez, joku bitartean sortu ziren naaspil eta narraskeria batzuk gaitik, gure txapeldunak ez zuen merezi ainbat goralpenik izan.

Baiña orain bai, orain, esan ge- nezake batere zalantzik gabe, gaur- gaurkoz, Mutrikuarrak direla na- gusi.

Ona emen Motrikoar taldeen, ur- te, pisu eta izenak. Urteak, bata- nez beste, ogei-ta-lau; talde oso- aren pisua, zazpireun ta emezor- tzi, larogei-ta-amar kilo inguru ba- koitzak. Parte artu zutenen izenak. Jesus Txurruka, Pedro Alkorta, Jo- se Alkorta, Sebastian Ituarte, Ru- fino Ituarte, Jose Maria Astigarra- ga, Jose Maria Egafia, eta Juan Maria Egafia. Bat OLATZ ballera- koa, beste guziak MIJOA ballera- koak. Gure zorionik beroenak eta aurrera mutillak.

IV garren KRISTMA LEIAKETA, GABON OITURAK

Goizeko Izarra Elkarteak eratuta. 1972ko Abendua.

1) Leiaketa ontan 6 urtetik 14 bitarteko neska-mutil guziak parte artu dezakete.

2) Nola-naiko teknikak erabili ditezke.

3) Lanak, izen eta urteak dituz- tela, abenduaren 23 arte jasoko dira GOIZEKO IZARRA elkarte- an.

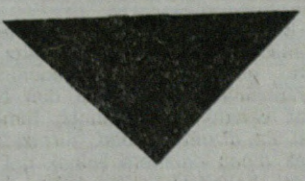
4) Batzen diran lan guziakin erakusketa bat antolatu eta irikiko da 25an ESKOLA PROFESIONA- LEAN. Illaren 30an, arratsaldeko lau- retan txokolate jana izango da Ikastola berrian, eta bitartean mar- gozteko zenbait tresna errifatuko zaizkie.

KRISTAU BERRIAK

Abenduaren lendabiziko igandean bataioaren bitartez kristau berri egin ziren aurtxoak: Esther Perez Beristain; Ainara Basurko Urkiri; Aitziber Urreizti Lezertua; Idoia Maidagan Artamendi.

Zorionik beroenak, kristau be- rrien guraso ta senide guziei.

ANDONEGI

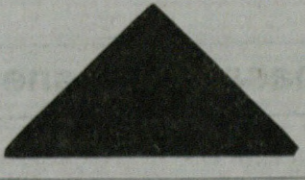
ECHABE

ETXABERRIN
Mueble • Etxoa

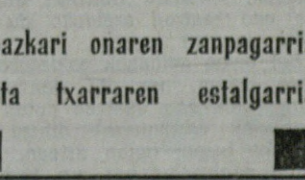
Fuero'en Enparantza

Urrutizkifiek: 84 10 78
84 11 24

ZARAUTZ

bazkari onaren zanpagarria
eta txarraren estalgarria

**LA CASA
DEL CAFE**

Juan Iriondo

San Marzial, 19 - Urrut. 413801
Donostia

irakurleak mintzo

GEURE BURUARI HARRIKA

Sarritan bururatu zait ho- nako galdera hau: gure erara edo jaialdi batzuen bidez egun alai batzuk igarotzeko eskubiderik ez al dugu eus- kaldunok? Betiko marmar eta esamesak entzun ohi ditugu euskal kutsuko jai bat iga- rotzen den aldiro: jendea lokartzeko bide direla, dan- tzekin bakarrik ez dagoela ezer, abestu bai, baina zer- tarako?...

Nik beste galdera hau egi- ten dut: euskal jaialdi bate- kin zenbat gauza lortu nahi ditugu?

Hauxe izango litzake zen- bait iraultzaileen erantzuna: 1) Iraultza egin. 2) Borrokan ipini jendea. 3) Begien au- rrean gaurko arazoak gazte- rari jarri. 4) Jendea kanta zahar politez lokartu ez. 5) ...Beraz utikan honelako jaiak. Uko eta muzin egin behar zaie, hots, «boicot» honelako jaiel.

Neuri gertatua: Irailaren 23an zen, larunbatez, gaueko 9terdiak inguru. «Auto-stop» egiten zeuden bi neska har- tu nituen. GOLDEN dantze- gira zijozten Urretxuko jaiak zirelata COMARRON taldeak egiten bait zuen bere age- rraldia. Haiek esanda jakin nuen urrengo eguneko euskal dantzari taldeei muzin egin behar zitzaie. Zer delata galdetu nien. Hauxe erantzun zidaten: «Badakizu ba, gago- zan egoera ilun hontan ez da egoki horrelako jai bat egi- tea...». Ondo zekiten euske- raz, baina bien artean erde- raz mintzatzaren ziren. Fran- tzeraz ere bazekien batek behintzat. «Il faut faire la re- volution» zion Legazpiko bi- dekurutzean.

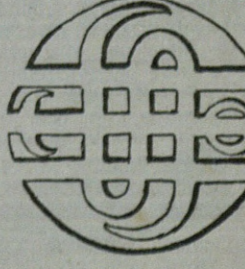
Ez dakigu nola egiten zen iraultza: edo GOLDEN indar- tuz hala urrengo euskal jai- a debekatuz. Gurea apurtu eta besteena goratu. Hori da iraultza hildoa zenbaitentzat. Eta zulo hortan jausten dira euskaldun asko infoxente- ifioxente.

Zoritxarrez ugaltzen doaz Euskal Herrian GOLDENen antzeko dantza eta jolas eta zine tokiak. Loharrazle eta arrotzaille diren lekuak. Hoiel egin behar zaie muzin eta hoiel borroka euskal gi- roko jaialdi esnagarriak ipi- niz. Zalantzarik gabe herria hiltzeko biderik aukerakoena euskal-gauza guztiei. «boicot» egitea da. Ez dugu inolz egin ez ditekeenik esaten. Baina bai, ordea, guztiei eta beti egitea geure burua harrika- tzea dela.

Euskal izaerari eutsi nahia- k sortu du borroka hau. Horri eusteko bideei uko egitea iraultzari uko egitea da.

Nor ote dira boicot-zale hauek? Eusko iraultzalleak? Ukroniarrak? Hamabi ordu lan egiten duten langileak? Nazioartekoak? Dena den bat datoz hontan behintzat, gai- netik debekatzen dituztene- kin, azpiko iraultzaille hauek.

ARRANO

Ez familiarik, ez sukalderik,
euskal aldizkari gabekorik.
Egizu arpide berri bat.

ataun

SAN MARTIN FESTAK

San Martin eguna, azaroaren 11n ospatu ohi dugu; eta aurtan ere ospatu ohi dugu; eta aurtan ere ataurdar ez diren beste aunitzek. Dakusazuten bezala, berandu nabilt kronikatxo hau idazten. Izan ere, gauza guztiak nahi nai danean egiterik ez dago, ahal denean baizik.

San Martin hauzoko festa horiei aurreko hilaren 8an eman zitzaizten hasiera eta 13an amaiera. Hilaren 8-9 eta 10erako hiru hitzaldi zeuden antolaturik: Bata, Larramendi jaun prestuak «Euskal arteak» emana. Bestea, herritar Joxemiel Barandiaranek «Ataunen historiak» emana eta hirugarrena Mikel Ugaldede idazle argiak «Azken boladako ideia politikoen aldakuntzat» eskainia. Nik neuk ez nuen hitzaldi hoietara joateko aukerarik izan, esaminak bait nituen. Baina jakin dudanez arras garrantzitsuak izan ziren hirurak. Bestalde, jendetza handi handirik ez omen zen bildu eta elkartu zirenetariko gehienak —denak ez— gaztetxoak omen ziren. Gertakizun horrek zera pentsarazten dit: hots, larriag ez duten ikasi beharrik.

Hilaren 11an euskal jaialdi bat eratu zen kalustrapean, bonako abeslari hauk kantaturik: hots, «Oitartzunak» taldeak, Patxok eta Manex Pagolak. Aipaturiko taldea eta Patxo bizkaitarrak dira, eta Manex Pagola mugaz bestaldekoa. Jaialdi hori, egia esan, gustatu zitzaidan eta geroztik hortaz hitzegin didateneri ere arras atsegin gertatu omen zitzaizten.

Hilaren 12an, «Goierrri» dantza talde handiaren ekinaldi luzea ikusi ahal izan genduen. Talde joria benetan, Beasaingo «Adiskideak», Ordiziako «Amets-Bide» eta Lazkanoko «Oin-Arin»ek osatzen dutena. Bai horixe! Talde horretaz mintzatu nintzaizuen San Gregorioko festen ondoren; beraz, ez noakizue beste alpamen bat berari egitera.

Horretaz gainera, igande hartako eguerdian, Udaletxearen sarreran (Konsejupean) San Gregorioko gaztetxo bik San Martingo beste bi gaztetxoren aurka jokatu zuten pilota partidu bat. Eta sei tantoren aldeaz, San Martindarrak geratu ziren garaile. Arratsaldean, gaztel leibistak prestaturiko «Un, dos, tres...» deritzan txapelketaren antzeko zerbait eskaini zuten festa eratzailek. Txapelketa (?) hura, Ataungo 14 urtetik beherako edonorentzat eratua zen. Egia esan, lotsagarria gertatu zen txapelketa hura. Izan ere, hori bururatzen zaiola Ataun batetan gaztelaz mintzaturiko sariketa bat eratzea?

Agian, gaztelaz egitearen arrazoiak zera izan da: hots, haur eta gaztetxoak ez gaudela horretarako lain gaituta. Baina, zelan preparatu gaitezake aukerarik ematen ez badiguzte? Pilotan jokatzen, pilotarik gabe ikasiko ote dugu? Ez dut uste horrelako buruazkarrak egoren denik munduan. Bestalde, arras mixerablea eta negargarria izan zen gaiaren aurretik ere. Ene ustez, galdera haiek ez zuten elkarren artean bost xentimoren zerikusirik. Izan ere, guri zer axola zaizkigu beribilak zer marka dituzten, militarrek zer gradu edo neurritan banaturik dauden eta horrelako beste aunitz inozeria? Ataun eta Euskalerrriak burozko galderak ez ote ziren garrantzitsuagoak izanen? Dena den, sariketa harek bazuen txar guztien ondoan gauza on bat: hots, dena umeek heurak moldatu zutela eta era hori, egia esan, oso ona iruditzen zait. Zorionak bada!

Astelehenean berri —hilak 13— umeen eguna ospatu zen, jolasak, Tarzanen filma bat eta sariketako sari-ematea barne zirelarik. Eraturiko sariketak hauek izan ziren: hots, aipaturiko «Un, dos, tres...», idazketa eta marrazki lehiaketa. Azken bi hauetan jende asko bildu zen eta ez al da pozkarria hori?

Musikalariak ere izan genituen hilaren 11-12 eta 13an. Lehenengo eta hirugarren egunetan, Oñatiako «Verba Mora» edo «Txantxis» deritzan taldea; eta bigarren, «Euskaros» taldea.

Hori da bada, gutti gora behera, aurtengo San Martin festaren egitaraua. Egia esan, dezentetza aberatsa izan dela ezin genezake uka! Baina haatik, ea urruneko urtekoak herrikoia izaten diren! Era horretan, piskaka-piskaka, iritxiko gara gure egarri hori asetzera.

AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

Badakizute zelan San Martingo enparantza nagusiaren dagoen aipaturiko diru-etxe hori. Herritar gehienok baita ere jakingo dutuzte kuxa finkaturik zegoen gela berritzen ari zirela eta orai amaitu dute. Oso ederki ezarri duten itxura du kanpokaldetik. Itxura denez, Ataunen ere badago... «txintxina». Bai horixe!

HITZALDIK

Hil honen 5ean eta 6an, San Gregorioko elizan, hitzaldi bi emanak izan zaizkigu. Bigarren hitzaldia Beasaingo Loinazko parrokiako fraile batek eman du eta gutti gora behera berak erabili duen gaia honela definitu nuke: hots, «Pertsonak, Ama Birjina eta Kristorekin dugun zerikusia». Lehenengo, lehen aipaturiko parrokiako horretako fraile-erretoreak eman zuen. Gai interesgarriak izan dira.

HERRIKO ESKOLAK DIRELA-TA

Bai, herriko eskolak direla-ta, lehenik izenik gabeko eskutitz bat eta gero aipaturiko anonimoari erantzunaz, izenpetzaile dun beste bat banatu dira Ataungo familatara. Ez dizuet esan, niretzat zeinek dioten egia eta zeinek gezurra. Hori, bakoitzak judika beza; denori iritxi bait zaizkigu eskutitz hoiek. Soil soilki, bata eta besteak eskutan hartu orduko agertzen dituzten alde biak aipatuko ditut: hots, bata izenpetzailek gabekoa eta gaztelaz egina, eta beste, izenpetzaileak eta gainera euskaldunoi euskaraz eta gaztelaniet gaztelaz egina. Hori ikusirik zera esatera ere ausartzen naitzaizue: hots, herritarro zuzenduriko (eta batez ere gai hontakoak: ESKOLAK) gauzak, burua azalduz emateko. Honen esan nahi dudana zera da: ez dugula harria bota ondoren eskua boltsiloi sarturik ezkutatu behar, ez al da hala?

TRIKUARRIETA

pasai donibane

INTXIXU

«Itxas-Mendi» dantza taldearen alde, Abenduaren 16an, INTXIXU taldeak, «Aralar» deritzan antzerkia edo teatroa azalduko du herriko zineman.

Bat baino gehiagok galdetuko du bere baitan, nor ote den talde hori. Talde hau osatzen duten antzezlariek oartzuarrak dituzte gehienak; baina, hoiaren artean, neskatila sanjuanlar bat ere badugu: M.ª Angeles Martikorena Prieto, sorginaren lana egiten duena. Zuzendaria: Eugenio Arozena eta musika jartzailea: Xabier Lete, denongatik hain ezaguna olerkari edo poeta eta abeslaria bezala.

Beraz bada, hil honen 16an, arratsaldeko BREDATZETAN (9-etan), Parrokiako zineman, «ARALAR» pastoral tankerako antzerkia ikusteko aukera ederra izango dugu. Ez zazula huts egin, arren, mezei bait du!

NOIZ GURE HERRIAN?

Bai, noiz izango dugu sanjuandar antzerki taldea? Gure gurasoei entzun izan diegu maiz, bere gazte garaian, antzerki edo teatro ugari jokatu zutela. Makina aldiz entzun ditugu antzerki hoiaren zatiak beren ahotik: «Kitolix» eta abar.

Berpiztu behar dugu geure euskal antzerkia! Ez ote gera gauza izango oraingo gazteok, gure gurasoak garai batean egiten zutena antzerki? Baietz deritzat eta horrelako talde bat sortuko dela gure herrian, itxaro dugu.

ZABAL DEZAGUN Z. ARGIA

ZERUKO ARGIA, asteroko honen zuzendaritzaren oharra, irakurri izan genduen direlaaste bi. Izan ere, horrelako asteroko bat aurrera era-

mateko HARPIDEAK edo suskrito-reak behar ditugu. Lehenengo egunean, herritar irakurle batek esaten zidan: «Hi, gero eta hobeto zetorrek asterokoa. Gogoz irakurtzen diat». Ni ere hortan nago. Z. ARGIA, nahiz-eta eraso-aldiak jaso euskaldun batzuen aldetik (mutur batekoak eta besteak), aurrera dioa ekaitzaren erdian.

Hona hemen, gogoan izan behar dugun leloa: «Egin harpide edo suskrito bat Urte Berrirako!»

EZKONTZA

Errenteriako Eliza Nagusian, Jose Joakin Saez adiskidea eta Etelvina Martinez, errenteriar neskatilla atsegina, ezkondu ziren. Har bezate gure zorionik beroena!

Iñalurretak

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea
ERREDIZAK - EDERGALLUAK
EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK
POSTAS, 46 GAZTEIZ (Vitoria)

JOSTUNDEGIA MODISTEGIA

UGARTE

Urbieta, 86 DONOSTIA

FAGOR

edaria

epela dagola?

FAGOR'ek

oztuko

du bereala

ERAMAN - EKARRI'ratu

AGENCIA

Transportes A L L

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRA GUZTIRAKO

Urrutizkifak: 481399 42778

Iparragirre: 5 000591

Zorionak.

Laster 365 egun bizitzen hasi behar duzu.

Ez dago Urte Berri bat baino gabonsari hobeagorik.

Urte osoa. Dena bizikizun.

Bizi ezazu pozik eta gogoz. Egiazko 365 egun zure zain, haletaz baliatzen badakizu.

Zorionak, benetakoak, opa dizkizu BANCO DE BILBAOK. 365 zorion egun.

BB

BANCO DE BILBAO

ELIZAREN BERRI

ELIZA ZUZENBIDEAREN ALDE?

Taizeko Buruzagiak, Roger anaiak, Londresen egonaldi bat egin du Azaroaren 18tik 20ra, Ramseyren deiari men eginaz.

Zuzenbideari buruz, honela galdetzen duen besteren artean: "Honela diot neure buruari: gu, elizagizonok, zuzenbidearen eragile ote gara gero? Ala, ez ahal dugu isiltasunaren bizi nahiago, ez bakarrik gizararte, baizik eta Eliza guztian mendez mende sortzen ari den zuzengabekeriaren prozesuaren aurrean?"

Zer pentsatua guztiontzat; batez ere, geuron ghettoaz kanpoko zuzengabekeriaren mintzo garenontzat.

HIZKETA EZ, BAINA BIZITZEA ESKATZEN DU GAURKO JENDEAK

Bizi-maila guztitako kontua horixe!

Ezkontzarako gertuketa saio batetan andre zuzendari bat "pastillaz" mintzo dela, eta ezkongai baten galdera: "Eta zuk hartzen ahal duzu, ala?"; saioaldi berean beste batek "Ni eta neure senarra haur-neurtzeaz mintzo ginen batetan" dioela, eta senargai baten galdera: "Eta zeurok nola ihardutzen duzue arazo horretan?". Eta fedeari buruzko eztabaida batetan, gazte batek honela galdegiten du: "Eta zeure bizitzan zer aldarazi du Kristoren sinesteak?"

Jendea zerorrek bizi duzun arduratzen da, eta ez irakasten duzunaz. Zaharragoren baten esperientzia axolazko gauza zaio, hitz-jarioa ez.

Esperientzia hori jaso dute, bizi bizi, Frantziaren aurten ezkontza-gertuketan ihardun diren ordezkariak: "Nola bizi duzue zeurok irakasten duzun hori guztia?"

Horrez gero...

EUSKAL HERRIAN GOTZAI-GAI FALTAN

Hala esanen litzake.

Baionarako gotzai-lagun berria izendatu dute. Poitiers-ko semea; Frantziaren bihotz bihotzekoa. Inondik ere, Ipar Euskal Herriak ez zuen merezi bere baitako gotzairik; lehengoa frantsesa, berria ez gutxiago. Gisa horretan, ez da gauza zaila zenbait gertakari azalpideren bat ematea.

Ala, euskaldunon eramankortasuna neurtzekotan ote da? Ala, Eliza Marcellin barne-ministroaren laguntza azkar eta leial bihurtze-arren?

ESKOLA KATOLIKOAREN BERRIKUNTZA

Joan den urriaren 31tik azaroaren 4era, nazioarteko batzarra bildu da Palma de Mallorcan; 20 nazioetako eskola katoliko ordezkariek ziren biltzen zirenak. Mundu zabaleko hegala guztitatik bildu zen jendea: Indiatik, Ipar Ameriketatik, Hego Ameriketatik, Afrikatik, Europatik.

Gauza batetan bat datoz batzarkideak: oraingoz bederen, eskola dela askatasunbiderako lagunik hobereana; Illich-en izena (honek eskolabidezko irakaskintza baxter uztea eskatzen bait du) behin bakarrik atera bazen ere, bera izan zen azterketaren lehenengo puntu honen ardatza.

Bigarrenaren ere, guztiak bat zetozen: gizararte erantzutekotan, eskola, eta eskola katolikoa bereziki, aldakuntza sakon baten behararen dagoela. Honetan beroenak, ondotoxoz gainera, Hego Ameriketarrak ziren; Europarrak, Ipar Ameriketarrak, Australiarrak agertu ziren konformakorren bezala (zergatik ote lurralde horietakoak hain zuzen?).

Dena den, aldakuntza behar hori buruz, hiru maila edo hiru alde eztabaidatu zen:

1) Gizarte aldaketa. Eskola gizararte aldarazteko bide izan behar du, zioten. Eskola, horretarako ez bada, zion batek, pikutara joanen ahal da. Eta betebehari hori burutzekotan, eskolak leaders batzu, gi-

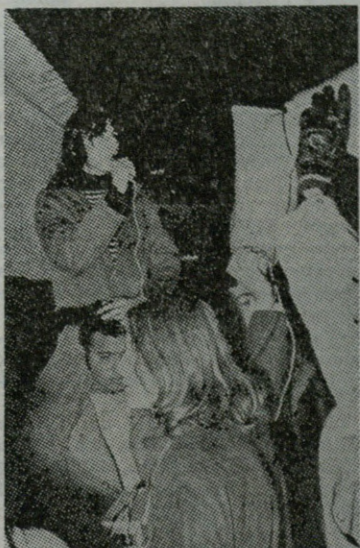
dari batzu sortu behar ditu, gizarartearen eragile izan ditezten. Horretarako, eskolabideak orain artekoa ez bezalakoa izan behar du: eskolatuak gauza direnak behar dute izan.

Horretatik atera ditekete eskola katolikoaren zeregina zein izan behar lukeen.

2) Pedagogia berrikuntza. Askatzaile izatekotan, askea izan behar du eskolak. Inongo trabarik gabea. Edozein loturatatik askea: iragan ohiuratatik, diru-mixeriatik, diru-morrontzatik...

Eta askatasun hori pedagogia berritzeko erabili behar litzake. Horretarako bidea, irakasleek, ikasleek eta gurasoek eskola arazotan gogotgiago eskuhartzea izanen litzake.

Horrez gero, ardura gehiago ikasleak nortzat hartzeaz, haintzat hartzeaz, beraiei gauza askoren berri emateaz baino. Eta, jakina, horrek guztiak irakasleengan zerbitzu-sena eskatzen du, eta zereginen bat bete dela-eta ez konformatzea; hainbat ordu eskolan eman dela-eta ez konformatzea.

«Ardura gehiago, ikasleak nortzat hartzeaz». (Argazkian, Parisen, lizeo bateko ikasleak).

3) Eskola katolikoaren zeregina. Gaur egun, eskola katolikoetan erlijio-pluralismoa ageri da ikasleen artean. «Hobe da mulsuman onak egin, ez-eta baliorik gabeko gizontek. Pluralismo hori, guk bezala pentsatzen ez dutenak ongi hartze hori, premiazkoa da eskola katolikoetan, gaurko Elizaren zentzuz jokatzeakotan. «Elizak, mundu guztia kristau izan diteketeelako ideia saihestu egin du, zioen beljekar batek; beste erlijioen arteko bat bezala hartzen du bere burua. Gizardi guztia kristautzeari uko egin dio». Horregatik, eskola katolikoaren egitekoa, ikasle bakoitzaren gaitasuna eta erantzukizuna itzartzea (esnatzea) izanen da. Eskola katolikoak, lehena gordetzea ez, baina etorkizuna gertutzea izan behar du helburu. Horretarako, arriskuz beteriko bideari ekin behar. Brasildar batek zioena: «Biderik ez dagoenean, ibiliz egiten da bidea».

GAURKO MUNDU-GIROAN KATEKESIAREN PROLEMA

Gouyon kardenalak hitzaldi interesgarri bat egin du joan den arazoaren 12an Rennes-en, eskola katolikoak nolako behar lukeen izan adieraziaz.

Katekesiari dagokala, gogaketa hauek jaulki zituen: Zenbaiten iritziz, esaten zuen, eskola katolikoak ez du gaur egun kristaurik egiten. Akar hori, katekesiaren zailtasunari dario.

nak taxutu» zioen batzarkide bala baina, jarraitzen zuen, katekesiaren zailtasuna eskola-giro guztitako haur eta gaztetxotan ageri da. Gaur gazteek, beren erlijio-gogaketen ardatz bezala, ikasi beharreko sinesgai-zerrenda luze bat ez, baina beren bizitza bera hartzen dute. Jakin baino areago, bizi egin nahi dute.

Jarrera horrek, askotan, geure onetatik ateratzen gaitu; guk, kristau ikasbidea, galde-erantzunez egindakoa apal-apal ikasi bait genduen, eta uste genduen, horrela, gure bizitzako prolema guztientzat erantzuna bagenduela.

Baina, ez da gauza hain segurua, katekesia-erarekin fedearen muina ukitu genduenik. Zue-tako norbaiti galdetzen banio: «Nor da Jesukristo?», honelatsu erantzunen lidake: «Ba, Jesukristo, gizon eginko Jainkoaren Semea da». Aldiz, gaurko gazte fededun bati galdetara bera eginen banio, honela erantzun zidake: «Jesukristo, neure bizitzan leku hartu duen, neure ondoan dudana adiskidea dut». Dudarik gabe, hau da erantzun jatorria, eta ez hura. Behar dena, bizitzako esperientzia da, Kristo biziaren esperientzia, eta ez Kristoren ezaguera konzeptuala.

Horrez gero, bistan dago, gaurko katekesiak bestelakoa behar duela izan. Behar dena, harako samariar emakume haren esperientzia lortzea da.

KRISTAUTASUNA IDEOLOGIA OTE?

Norberak iritziz beza. Eredut gisa, bi kasu, bata zahartxoagoa, bestea berri berria.

Bata, orain bi urtekoa edo. Fraide bat monja-etxe batetara doa, meza-kantu liburu bat eskainiaz; «damuz», zorioneko hizki sonatuaz zipiritinduriko liburuaren zen. Eta monjaren arrazoiak: «ez dugu horrelako liburuaren beharrik; horra-ko hizki horrekin ateo kutsua darabara, ba».

Bestea, berri berria. Ikastolako katramila dela-eta, fraide batzuk izenpeturiko idazkien datorren pasarte da (idazki hori zabaldutenean, ohartxo hau ezarri diote: «hau... arduradunengatik jaso dugu eta jakingarri delakoan zabaltzen dautzuegu. Herriko euskara deotzen duten horretan idatzirik zen. Guk honetara aldatu dugu»). Hona pasarteak: «...Era bitako ikastolak direla: a) Orain arteko ikastolak (andereñoak eta talde antolatzaileak nagusi, «euskara batu» eta sinesmen giro gabeak). Orain arte... diren horien antzekoak. b) Eta eliza ikastola: Gurasoak nagusi. Herriaren euskara eta sinismena. Bide horretatik dohazela... ikastola nagusienak... Geroxeago haurtxoek beren gurasoen euskara landu eta ondo ikasi ondoren, bestelako euskara hori, «euskaranto» delako hori apur bat ikasi beharko luketela...».

Ene galdera, hau da: nolaz batu eta lotu ditezke, batetik delako hizkia eta ateoak; bestetik, euskara batua eta sinesmen giro gabeak alde batetik, eta herriaren euskara eta sinismena, bestetik.

Kristautasuna ideologia ahal da, ala zer? «H» kontuan eta euskara batua ala herriaren kontuan zeure iritziz ditzuzula, hor konpon!; baina, mesedez, utzazu fedea bere tokian!!!

AMUNSA

ATEATE OPARIAK

JATONTZI TA MAI - TRESNAK

Victor Pradera, 2
Urrutizkifia: 425700

DONOSTIA

Apaizak dirala-ta (II)

«ERANTZULARI» zeritzaie leen, aurrelari aurrelari. Gaur, Eliza barnean borroka egin nai dutela adierazteko «ELKARGOKOAK» (Solidarios) deritzaie. «Echanges et Dialogues» (Aldaketa eta elkar-izketa) izenarekin osotzen du Elkargo au Frantziako apaiz talde batek. Sustraiak zalduak ditu Europa zear eta mundu guztian, mugimendu onek.

Ez dituzte onartu tokian tokiko Artzai geienek Aurrelari auen jokabide ta pentsakerak. Ausartegiak ziran nunbait eta Jerarkiarekin bateratu gabe zeramatziten aurrera beren pentsakizunak. Jerarkia bide batetik, eta erantzulariek bestetik. Ez zegoen elkar-izketarik. Gotzai-Sinodoetan parte artu nai izaten zuten ernazulariek; baiña giroa bear bezela sortu gabe zegoen orretarako; elkar-izketako frutua gordinegia zegoen eta eldu arteraño ezin jan zitekean.

Dakizutenez, urrillaren azkenetan Batzar Nagusia zuten Lourdesen Frantziako Gotzaiak. Urrean zan baita «Echanges et Dialogues»-ko apaiz talde bat ere. Lourdesko Amak mirakulu bat egin du oraingo ontan. Apaiz auen izenean zortzi elkartu dira beste lau Gotzaiakin elkar-izketa gozo eta eder batean. Ez pentsa gero puntu guztietan bateratu direnik. Baiña itzegin dute; elkarri entzun ere bai eta elkar-komprensiio aundiagoa euren artean sortu.

Elizaren diziplina eta lege batzuek, apaiz buruz, astindu dituzte bein eta berriz apaiz auek. «Giza askatasunaren izenean, apaiz asko lan, politika eta ezkontzako konpromisotan sartu dira. Beren bokazioz, Jaungoikoaren Ebanjelioaren apaiz diran auek, Elizako diziplinaren arrasol utsez, beren apaiz ministerio-zerbitzutik baztertuak izan dira».

Leen bezela orain ere biziki Eliza salatu dute diziplina gai ortan. Gertakizun pozgarria ala ta guztiz ere: Frantziako Artzai Nagusiek serioski, leenbizikotz orain, «Echanges et Dialogues»-eko apaizekin mintzatzen ari dira. Leen elkar-izketa onek leen frutu gozoa ekarri du: Esperantzaren frutua. Elkar-izketa orretan parte artutako Apaiz Aurrelari Jean Godard'en itzak, biotza esperantzazu irekitzen digute: «LEENENGO ALDIZ EGIAZKO ELKAR-IZKETAN SARTU GERA ELIZ AGINTARIEKIN... ESPERANTZA GUZIAK EDUKITZEA ZILGIEI ZAIGU».

—OO—

Esperantza... Itz gogoa eta gure artean sortu edo indartu bearrekoa beintzat. Gure Barrutiko apaizak begira nagokizue; Gurean ere era askotako apaizak sortu zaizkigu azken-urte auetan: sekularituak, ezkontduak, lantegietan dabilzanak apaiz jarraiturik, gure erakundeetatik aldentuak... Galdera asko datozkit burura: Gure Artzai Nagusi ta apaiz auen artean izan al artu-eman da aski? «Echanges et Dialogues» ekoak biziki nai zuten mintza Gotzaiakin. Oztopo eta eragozpenak Gotzaietatik zetozkien. Gurean...? Zergatik ote orren bakarti euskalduna? Talderik sortu al da erakundeak utzi dituzten gure apaizen artean...? Bakoitzak bere buruaren erabakia artuta, bere aldetik jokatu al du...? Gutxitxo al da dira taldetxoak sortzeko...? Talderik bada, biziki mintza nai izan ote dute goikoekin...? Goikoek mintza nai ote zuten bekoekin?

Apaiz langilleak baditugu gure artean, luongo baimenik gabe bat baiña gelagok bere burua langille bihurtu zuan. Interesgarri zan eta da apaiz auen esperientzia. Batzen ote dira elkarrekin? Auen esperientziaren berri ba al dakizute? Lur jo ote zuten geienek? Aien apostoladutza, zer izan da?

Apaiz ezkontduak ere baditugu. Gaurko Eliz diziplinan ezifiekzkoa dala badakigu eta gure Erria ere gordinegia dagoela deritzait apaizak ezkontu ondoren, beren zerbitzurako artzeko. Edonork daki ordea, ez direla betiko ez erri-giro bat ez eta ere Elizaren lege ta diziplina. Bein baiña gelagotan nere buruari galdetu izan diot: Ezkontu diran nere anai apaiz auek, guztiz apaiz —espiritua galdu— ta, ezkontu ote dira? Elizako diziplin-legeak beste erabatekoak balira, ezkontuak izanik, nalko ote luteke apaiz lanetan jarrai? Ain juxtu ere, askotxo baitira, dirudienek, «Echanges et Dialogues» eko apaiz ezkontuen artean, ezkontuak izan arren, apaiz langintzan murgilduta bizi nai lutekenak.

Gure Erriaren salbazioagatik, politikagatik, Elizaren erakundeak zokoratu dituzten apaizak ere badira. Gure Elizak ez dituela bear ainbat, erriaren zapalketa eta zuzengabekeriak salatzen eta politika bideari eldu diote, apaiz izanik. Auexek ezin erakutsi beren esperientziak. Oek mutu izatea ote dute; eta ixil egon bear onek, aski eta biziki salatzen du gaur eguneko gizar-tegoera.

Aleka bada ere, apaiz bat edo beste oraindik sortzen da. Auetako inork ez du sartu nai gure Parrokietako lanetan. Ekipoan beren gisara lanean diardute. Bakoitzak bere aldetik jokatu gabe, elkarren berri jakitea interesgarri deritzait. Elkar-izketak, elkar komprensiioak, elkarri esku luzatzeak, bai zailak, baiña bai bearrezkoak!

AROSTEGITAR JOK

EGUIA

BAR ETA JATOKIA
EUSKAL-SUKALDE JATORRA
MASKULU TA ITXAS-MOKAUK

Fermin Calbeton, 23 eta 28

Urrut.: 421123-417913

— DONOSTIA —

DENDA USTUTZEA

JANTOKIRAKOAK

TRESILLOAK

LOGELARAKOAK

KRISAILU ETA OIN-OIALAK

MODURIK ONENEAN
DIRUA ESKURA

AMUEBLADORA

COMERCIAL HISPANIA

Donostian
Moraza, 14 eta 15 nean

Irunen
San Marzial, 12 nean

ERAMAN ETA EZARRI DEBALDE PROBINTZI BARRUAN

EUZKERAZ
MINTZATZEN DA

NEKAZARITZA AN ETA EMEN

JOSE ALKIZA

ankamiña berriak

Ankamiña dalata feriak itxi egin dizkigute, idiprobak debekatu, ahari jokoak kendu eta behiak txertatzeko agindu, au da, jolasak ahaztu erazi eta bildurrak aidean jarri. Azkoitiako aiuntamentuak, ala esan dute erradiotik, ipurdiko aundia omen du San Andresetako idia-pustuak jokatzetik izan ez dalako; eta Donostiako Santo Tomaseta ere ez da olako jokurik ikusi ahal izango.

Neri apustu zaleak eta jokulariak erruki gutxi ematen didate, etxean nafarmiña sartu zaion baserritarra dut kupira. Santanderko tratolariak ere geldi egon beharrean izango dira. Aspaldi ontan bizitarako ganaduak egin duen diruarekin irabaziko zuten, noski, oporraldi bat egiteko aña eta gaitzerdi.

Zenbaitek usteko du ankamiñaren au emengo kontua dala. Ez bada. Gaitza urrutia gogor dator eta beste tokitan ere belarriak tentetu erazten diu.

Aurten apirillean Grezian azaldu zan lehenengo. Anglo gobernua bereala parte eman zion F.A.O.ri. Apirilaren 20rako antzeman zioten, Ingalaterran dagoen munduko ankamiñaren kontrako laboratoriko gizonak, oraingo au A-22 zorneak eragiña zala eta segituan eman zien F.A.O.k Europako kapital guzietako albaiteburuei gaitzaren berri telefonoz.

Maiatzaren 15an Turkiak Erdine-n, Grezia eta Bulgariako mugetatik urbil, ankamiña azaldu zala parte eman zuen.

Bulgariak beste gabe Turkia eta Greziako mugetatik 5 kilometrorra zeuden ganadu guziak, barrurago erretiratu zituen eta berehala ganadu guziak txertaerazi Errusiak botika ekarrita.

Grezian berri, batzuek il eta besteak txertatu, gaitza erne orduko menderatu nahi izan zuten. Ala ere beste bazter batean azaldu zen urrena.

Gaitza nondik nora etorri dan ez badakite ere, kontrabandoan sartutako aragiaren bitartez, iritxi zala Turkiara, diote. Orregatik F.A.O.koak apirilean Erroman bildu ziran, muga eta kaietan kontrol gogorak ezartzeko, esan zien Europako nazio guztiei.

Izan ere oraingoan arriskua askoz aundiagoa da, A-22 delako kutsutzaile ori, ez baitzan orain arte Europen ezagutzen, eta emengo ganadu guztiak, txertatu gabe baleude bezalaxe da, gaitz orrentzat.

Ankamiñak ekar ditzaken galerak ez dira txantxetakoak. Ingalaterran, orain bost urte gaitzak izan zuen joaldian, 400.000 buru ilerazi behar izan zituzten.

Nafarmiñak izan duen joaldirik zakarra 1952-53garrengoa izango da, noski.

Europako nazio guztietara zabaldu zan gaitza eta galerak 600 milloi dolar izan ziran, orduango dirutan.

Orregatik ez da arritzeko, azkeneko 10 urteotan, 5 milloi dolarren txertuak eman badizkiote F.A.O.ri, gaitza bere iturburuetan garbitzen saia dedin.

Feriak itxi edo idiprobak eta jokuak galerazi dituztela-ta lantujoka astea, norbere zulo txikitik gauzak begiratzea da eta arrixkua zenbaterainokoa dan ez ohar-tzea. Ganaduak txertatzeko zabarkerian ibiltzea berri, suarekin jolastea.

Zergatik ez dira ba, bertan ankamiña azaldu arte, emengo ganaduak txertatu?

GANADU JATENAZ IKASTALDIA

Irurogei nazioetako milla bat gizon bildu dira Madriden joan dan urtillaren 23tik 28ra, ganaduei nola jaten eman behar zaien ikasteko.

Ez pentsa gero, tutik ez dakien jendea, bildu zanik, beren bizi guztian olamoduzko gauzak ikasten ari direnak baizik, bakoitzak bere errian asmatu duena besteei azaltzeko eta besteetan zer eta nola egiten dan jakiteko.

Gai auk esan beharrik ez dago, pentsu fabrikak ikasten dituzte arretaz eta gogoz.

Asteko esan zuten, pentsu gaiak, aleak eta abar, beste nazioetan bezain merke baleude, pentsukon-puestoa dexentz merkeago saldu ahal izango litzakeela, baiña Españian pentsu gaiak beste nazioetan baiña garestiago daudela, paga behar dituzten kontribuzioengatik.

Ona zer esan zan beste gauza askoren artean:

—Zerriak jateko pentsua, lehorrean eman beharrean, bi parte terdi urarekin oretua ematen bazai, zerria azkarrago azten da, gehiago irabazten du eta obeto iraun.

—Ausnarrean egiten duten animaliak, bestek jan ez ditzaken janariak aprobetxa ditzake, urdaillean dituen xomorroengatik.

—Kontuz ibili behar da pentsuari edozein eraskin sartzeko, gero abere aren aragia jaten duen gizonari kalte egin dezaketena ere bai baitira. Arrixkua dutenak galeraziko litukeen legea behar genduke.

—Sor litezke behientzat janari berriak. Petroliotik eta abar ateratako janari artifizialekin behia mantendu, eta osasunik ez zuen galdu, aragitan ondo iraun zuen, eta ark emandako esnea beste behiena bezalakoxea zan.

—Gaitzak direla ta animaliekin izaten diran galerak orain urte batzuk % 30 ziran, gaur % 15 bakarrik. Au pentsuari nahastuta ematen zaizkien botiken bitartez iritxi da.

—Ganaduek irabazirik utziko badute, zer-nolako janaria ematen zaien eta pentsu orren prezioari, zorrotz begiratu behar zai.

Azkenean urrengorako ere batzarleku ona izango litzakeela Madrid erabaki zan. Bitartean, janari berriak edo janaritzeko era berriak, rentabilitate aldetik ikasi behar direla, eta gizonaren osasunari erasan dezaioketenak baztertu.

Olako batzarra eratzeak buru-hauste asko emango ditu, baiña bai ondoren aurrepenak ekarri ere. Munduan gizonak erruz ari omen gera ugaltzen eta denok zabaltzen dugu ahoa jateko. Oinbeste jende mantenduko bada, izango da ga-

naduak gobernatzen ikasi beharra.

NAFARROAN IKULLU BERRITZEN

Donostia aldean ezezik Nafarroan ere ari dira behiak lanparoiak badauzkaten ala ez ikusten. Gaitz orrek jota daudenak kentzen ere bai, jakina.

Kentzea da errezena, baserritik bizimodua aterako bada, ordea, berriak jarri ere egin behar dira; eta berriak sartzeko garaian, ikullua kondiziotan jartzea komeni da.

Nafarroan, itxura danez, oraindik ikullu zahar asko dago, ondo lurrez, ganbelak ormaren kontra, argi gutxi, aize berritze gutxiago, gorotzak barruan eta apaingarri armiarma sareak ugari.

Nafarroako diputazioa ohartu da, inoiz egitekotan orain dala garaia ikulluetan obrak egiteko, lehengo behi ajeatuak kendu eta berriak sartu bitartean.

Orra ba, ikullua berritu nahi duen guziori, diputazioak gastuaren % 60 pagatuko dio, erdia eta gehiago.

Diputazioak ez derizkio nahikoa danik ganaduzaleei zer egin behar duten esatea, ikullu berriak nolako egin behar litzukeen erakustea; laguntza luzatu egin die, dirua eman. Eta Nafarroako baserritarrek, gaurko aurrerapenak sartuz, ikulluak, parrilla, ganbelaurre eta leio, eroso, argi eta txukun jarriko dituzte. Ez du gutxi balio.

Laguntza ori eskatu duten ganaduzaleak asko dira, eta oraindik gehiagok ere eska dezakete eta eskatuko dute, noski.

Pozgarria da notizi au, batetik diputazioaren laguntza utsaren urrengoa baiña ohea dalako eta bestetik nekazariak aintzat artu dutelako.

BIZKAIAN BEYENA KOOPERATIBAREN BILLERA

"Beyena" esne marka bat da, baita Bilbaoko esne zentral baten izena ere.

Esne etxe ori kooperatiba da. Sei millaren bat sozio omen ditu, Bizkaikoak gehienak Santanderko batzuk ere tartean izan behar dute baiña.

Beyenak bere urteko batzarra oraindik orain egiña du, azaroaren azken egunetan.

Billera aukeratu berriaren egin ohi dira, aurreko urteko kontuak eta gora-beherak aztertuz. Beyenakoek udazkenara arte itxogin dute eta orain izan da 1971 garrengo gora-beherak aztertze bilerara.

Batzarrean zer esan edo zer gertatu zan?

Izan zanak badaki.

Sozio izan eta joan ez zanak, joatea zeukan dei egin ziotenean, orixe baita bazkideen egitekoa.

Eta sozio ez danak, ez dauka ze

jakirik, etxeko trapu zaharrak eta baita etxean garbitzea kanpora ateratzea baiña.

ZENBAT JATEN DU BEHIAK

Kirchrode inguruko baserritarrek egun batez arrituta gelditu ziran behiak larrean erloju bat lepoan zutela ikusirik. Delako erloju ori, zer izango eta, behiak zenbat jaten duen neurtzeko aparatoa da.

Kollare batekin, lepotik eta turretik lotuta, matraillean jartzen zaio eta behiak janaria xehetzeko edo ausnartzeko ahoa mugitzen duenero "ibili" egiten da. Orrekin behia bere gisa kanpoan dabillarik ere, erlojuak markatzen du, ze ordutan eta zenbat mokadu jan dituen eta noiz eta zenbat aldiz aritu dan ausnarrean.

Gero belar sail batzuk auzer zipritindu zituzten, batzuetan autobat eta besteetan bestea botaz eta orrekin jakin ahal izan zuten, ze janari eta ze larre dan gustagarriena behientzat.

Azkenik agertu zan, erlojuak zenbat gehiago ibili, orduanta esne gehiago ematen zutela behiak.

Fabriketan gizonak lan gehiago eginarazteko kontrola jartzen dutela? Laster baita behiek ere, gehiago produzitu dezaten.

BELAR ONDUA PASTILLETAN

John Deere etxeak belarra edo alpapa ondua bildu, estutu, prentsatu eta pastilla eginik uzteko makina sortu du. Pastilla oiek 5-7 cm. dituzte luzerok eta 32 x 32 mm. zabalean eta lodian.

Ganaduzale, pentsu-saltzaille, harriatzaille eta alpapa sailak ondu-ta saltzeko dituztenak, alde on aukeratu dituzte delako makina orri.

Alpapa ondua biltzetik asi eta ganaduaren ganbelan jartzerainoko guztia makinaz egiten da. Eskur ez dago ezer egin beharrik.

Karriatzea eta pillatuta eukitzea askoz merkeago ateratzen da, fardorik estuena baiña askoz leku gutxiago behar baitu.

Kamionak pixuz eraman dezaken guztia artzen da eta gainera makinaz kargatzen da eta bolketek altxata ustu liteke.

Pentsurik onena bezain ona da ganaduentzat behiak ondu gehiago jaten baitu eta esne gehiago ematen. Gainera zenbait pentsu-kin bezala ez zaio esne mehetzen ugaltzean, grasari ere eusten dio.

Ganaduak gizenitzeko ere oso ona da, ontatik jaten badu, ez du pentsu aundirik behar.

Izpirik ere ez da alferrik galtzen, ez baita ondarririk egiten fardoekin bezala.

Gure artean mendira edo urrutira belar ontea joateari utzi dio baserritarrek lan neketsua dalako. Martxa ontan laster gera Nafarroatik kamionka bat pastilla ekarri negurako eta belar onten bat ere lanik gabe... merke saltzen badizkigute behientzat.

IRAUTEN DUTEN BEHIAK

Ayrshire arrazako behiak jatorri Eskoziakoak dira, baiña gaur Ingalaterrako behi klaserik zabalduna eta antziñakoa da.

Gogorak dira eta edozein girtan, otz ala bero, bizitzen ikasten dute; larruz gaztain kolore eta zuri, pintoak. Aziko dana azi ta gero behiak 500 kilotik gora pixatzen ditu eta zezanak 700 eta gehiago.

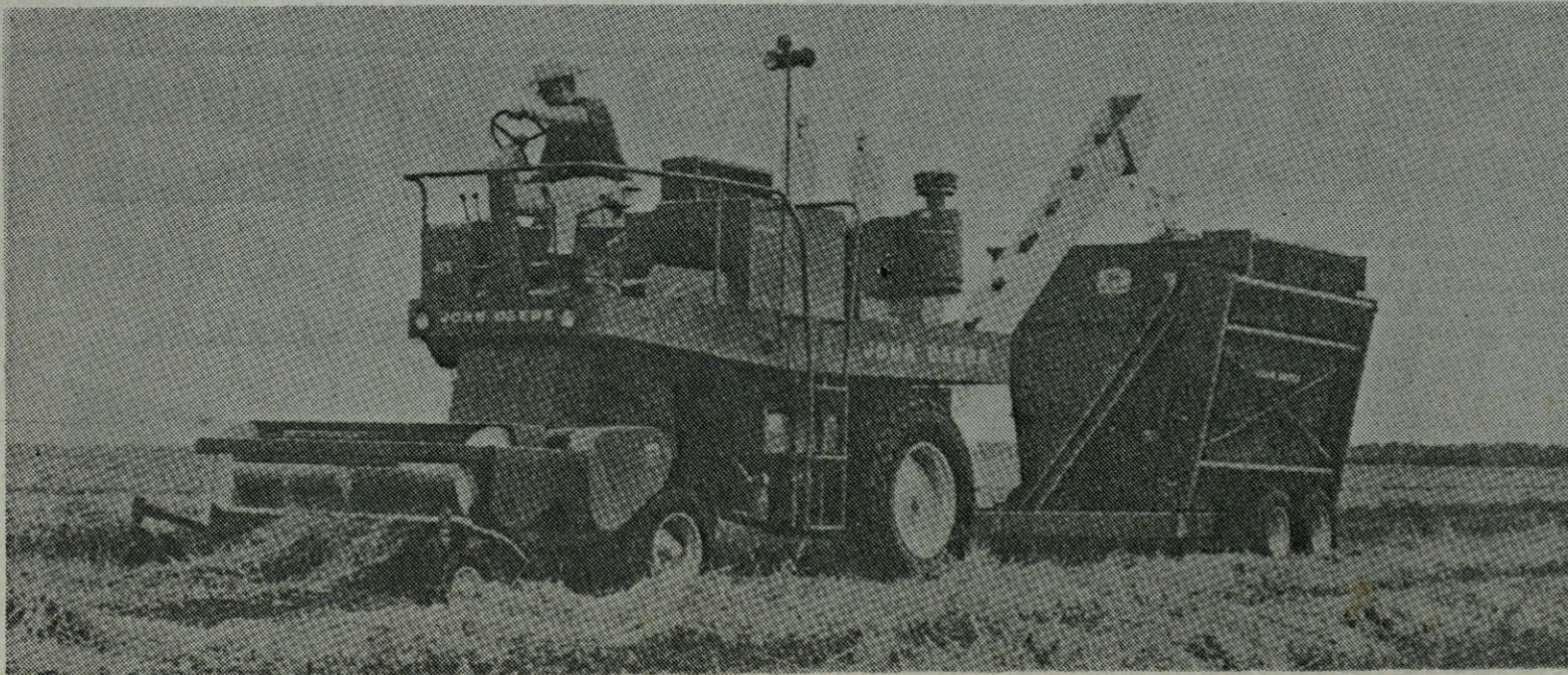
Behi arraza onek duen alderik onena, luzaro bizitzea da eta ume asko egitea, orrekin ez du lanik ematen behi aldaketan.

Ayrshire arrazako 7000 behiek beren bizitzan 45.400 kilo esne eman dituzte bakoitzak.

Umaldiko 4.500 eman zituztelarik ere 10 umaldi datoz, eta gure behiek bezalatsu 3.000 eman ba zituzten 15 umaldi beharko zituzten oinbeste osatzeko.

Eta ez da ori behi batek egin-dako marka, 7.000 behiekin osatutako datoak baizik; gainera aparteko mantenuak gabe, egunean bitan jertziz, eman dute esne putzu ori.

Ba da 5-6 umaldi arrapatu behi-rik ibiltzea añaakoa.

Alpapa onduz pastillak egiten